

Opinnäytetyö (AMK)

Diakin viestinnän koulutusohjelma

Journalismi

2013

Maria Rantanen

JOURNALISMIA KUULOSUOJAIMET PÄÄSSÄ

– Monitilatoimisto monimediatoimittajan
työympäristönä

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Maria Rantanen

JOURNALISMIA KUULOSUOJAIMET PÄÄSSÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten monitilatoimisto soveltuu monimediatoimittajan työympäristöksi. Aiheeseen pureudutaan kolmen suomalaisen mediatoimituksen avulla. Yle Turun toimitus on vuosien aikana muuntunut monitilatoimitukseksi, Turun Sanomien toimitus muutti monitilatoimistoon syksyllä 2011 ja Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimitus siirtyy huone-toimistosta monitilaympäristöön elokuussa 2013.

Kaikkiin kolmeen toimitukseen lähetettiin kyselylomaketutkimukset, joilla kerättiin toimittajien ajatuksia ja kokemuksia. Kyselylomakkeiden tueksi jokaisesta toimituksesta haastateltiin ja havainnointiin yhtä monimediatoimittajaa. Taustatietoa työtilamuutoksista ja toimitusten käytännöistä saatiin haastatteleamalla organisaatioiden edustajia.

Opinnäytetyössä selviää, että kyselylomaketutkimukseen vastanneista toimittajista sekä monimediatoimittajista hienoinen enemmistö piti nykyisiä monitilamallisia toimitustiloja toimivana työympäristönä. Yle Turun toimituksessa avoin toimisto koettiin parhaaksi toimistovaihtoehdoksi, kun taas Turun Sanomilla 63 % vastaajista kaipasi työhuonetta tai työhuonetta jaettuna muutaman kollegan kanssa. Tohlopin lastentoimituksessa tuleva tilaratkaisu aiheuttaa ennakkoluuloja erityisesti melun ja rauhattomuuden suhteen. Monitilatoimistossa työskentelevät toimittajat kokivatkin avotilan nurjaksi puoleksi epätoivotun melun. Monimediatoimittajat kuvailivat tilan helpottaneen yhteistyötä yli ammattirajojen.

Opinnäytetyön nimi, Journalismia kuulosuojaimet päässä, viittaa avomalliselle toimistoratkaisulle tyypilliseen ilmiöön. Toimittajat nostavat kuulosuojaimet korvilleen, kun kaipaavat omaa rauhaa hektisen työympäristön keskelle.

ASIASANAT:

monimediatoimittaja, monimedia, monitilatoimisto, avotoimisto, toimitus

Maria Rantanen

JOURNALISM WITH EAR PROTECTORS ON

The aim of the present bachelor's thesis is to explore the usability of a multi-use office as the working environment for multimedia journalists. The thesis focuses on three Finnish editing offices. During the past few years the office of Yle Turku has been converted into a multi-use office environment, the editing office of Turun Sanomat moved to the multi-use office in the autumn of 2011 and the editorial office of children's and youth's programmes at Yle Tohloppi will be changed from a room office into a multi-use office in August 2013.

All three editing offices received a web survey conducted by using Webropol. The purpose of the surveys was to collect the editors' thoughts and experiences. In addition to the web surveys, one multimedia journalist from each editing offices was interviewed and observed. The background of the editing offices' workspace changes and practices of the daily editorial work was studied by interviewing representatives of the editorial staffs.

The results of the surveys showed that a slight majority of the journalists and multimedia journalists regarded that their current multi-use office premises as functional. The open-plan office was experienced to be the best office alternative by Yle Turku office while 63 % of Turun Sanomat's journalists would prefer a private office or an office shared with a couple of colleagues. The coming workspace renovation has caused prejudices at Tohloppi's office because of noise and restlessness. The editors who are working in a multi-use office experienced that the weakness of the open office is the unwelcome noise. According to the multimedia journalists, the multi-use office space facilitates working across professional boundaries.

The title of the thesis, Journalism with ear protectors on, refers to a typical phenomenon connected with the open office environment. The journalists put on the ear protectors when they need quietness in the middle of the hectic working environment.

KEYWORDS:

multimedia journalist, cross media, multi-use office, open-plan office, editing office

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TUTKIELMAN LÄHTÖKOHDAT	8
2.1 Monitilatoimistossa yhdistellään avotoimistoon erilaisia tiloja	9
2.1.1 Ominaisuudet: edut	12
2.1.2 Ominaisuudet: haasteet	14
2.1.3 Teknisten ratkaisujen pääpiirteitä	15
2.2 Toimittajan työssä yhdistyy tiimi- ja yksilötyö	17
3 TUTKIELMAN TOTEUTUS	21
3.1 Tutkimusaineiston keräys	21
3.2 Tutkimuskohteet	23
3.2.1 Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimitus	24
3.2.2 Turun Sanomat	27
3.2.3 Yle Turku	29
4 AINEISTON ANALYYSI	33
4.1 Soveltuuko monitilatoimisto työympäristökseksi?	33
4.2. Yhteistyö on monitilatoimistojen valtti	36
4.3 Eniten kärsitään melusta ja keskittymisvaikeuksista	38
4.4 Avotila vaatii käyttäytymisnormeja	39
4.5 Huonetoimisto koetaan parhaaksi työympäristöksi TS:lla	43
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	45
LÄHTEET	49

LIITTEET

- Liite 1. Kyselyn kysymykset Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimitukselle.
- Liite 2. Kyselyn kysymykset Turun Sanomien toimitukselle.
- Liite 3. Kyselyn kysymykset Yle Turun toimitukselle.
- Liite 4. Teemahaastattelun kysymykset monimediatoimittajalle.
- Liite 5. Teemahaastattelun kysymykset organisaation edustajalle.
- Liite 6. Kirjallisuuskatsaus

KUVAT

Kuva 1. Yle Pasilan uutisdeski.	10
Kuva 2. Verhoilla pystytään muokkaamaan avoimesta tilasta suljettu.	11
Kuva 3. Tohlopin toimitus koostuu pitkien käytävien varrella sijaitsevista huoneista.	25
Kuva 4. Turun Sanomilla työpisteet on sijoitettu yhteen suureen avotoimistoon.	28
Kuva 5. Lasilla on luotu illuusio, että radiotoimittaja työskentelee samassa avotilassa muun toimituksen kanssa.	32

KUVIOT

Kuvio 1. Turun Sanomien ja Yle Turun toimittajien kokemukset nykyisistä työtiloista.	34
Kuvio 2. Miten TS:n toimittajat kokevat nykyiset työtilat verrattuna vanhoihin.	35
Kuvio 3. Vastaukset prosentteina, miten moni toimittaja on kokenut (samaa mieltä tai jonkin verran samaa mieltä) avotilatoimiston yleisimpiä ongelmia työpisteellään.	38
Kuvio 4. TS:n toimittajien kokemuksia toimituksen eri tiloista.	41
Kuvio 5. Yle Turun toimittajien kokemuksia toimituksen eri tiloista.	42

1 JOHDANTO

Toimittajien työympäristöjä on muutettu viime vuosina avomallisiksi toimituksiksi, mistä osoituksina ovat esimerkiksi Satakunnan Kansan vuonna 2009, Turun Sanomien vuonna 2011, Yle Pasilan ja Alma-talon (Journalisti 2013, 4–5) eli muun muassa Kauppalehden sekä Iltalehden vuonna 2012 uusitut toimitukset.

Uusissa toimitustiloissa on käytetty pohjaratkaisultaan avomallista toimistoa, johon on yhdistetty muutama erillinen tila esimerkiksi palavereja ja puhelinhaastatteluja varten. Kokonaisuutena tällaisia avotilatoimiston sekä suljettujen ja puolisoljettujen tilojen yhdistelmää voidaan kutsua monitilatoimistoksi (Nenonen ym. 2012, 4).

Tämän opinnäytetyön tehtävänä on selvittää kolmen tutkimustoimituksen eli Yle Turun, Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimituksen sekä Turun Sanomien toimittajien ajatuksia avomallisista työympäristöistä. Tutkimuksella ei ole erillistä tilaajaa. Koska kaikissa kolmessa tutkimuskohteessa tehdään monikanavallista toimitustyötä, tutkimuskysymyksessä on haluttu korostaa, miten monitilatoimisto sopii erityisesti monimediatoimittajan työympäristöksi. Toisessa luvussa keskitytään tutkielman lähtökohtiin eli eritellään toimistotilojen luonnetta ja toimittajan työnkuvaa.

Karkeasti voidaan väittää, että mediaorganisaatiot suosivat monitilatoimistoja kahdesta syystä. Tekniikan kehitys on johtanut konkreettisesti pienempiin ja nopeampiin laitteisiin eivätkä laitteet, esimerkiksi tietokoneet, ole enää sidottuina tiettyyn paikkaan (Nenonen, Suvi, henkilökohtainen tiedonanto 25.03.2013). Internet monikanavaisena ja nopeana jakelukanavana on tehnyt sisällön julkaisemisesta ajantasaisempaa, joten vuorovaikutuksen rooli on kasvanut.

Toiseksi mediaorganisaatioiden välinen kilpailu kuluttajien ajasta on lisääntynyt. Kilpailu on johtanut säästöihin, joilla on karsittu esimerkiksi henkilökuntaa, yhdistetty toimituksia ja supistettu toimistoneliöitä. Tekniikan muutos ja kilpailu

ovat molemmat vaikuttaneet toimittajan työnkuvaan, ja työn uusia piirteitä pyritään tukemaan uudella työtapa-arkkitehtuurilla (Helle 2009, 98).

Ajatus opinnäytetyön aiheesta ja tutkimuskysymyksestä syntyi käytännön kokemuksista. Työn luonne huone- ja monitilatoimistossa eroaa selkeästi. Omasa työhuoneessa työskentely on rauhallista, mutta jopa yksinäistä. Kun tulee asiaa esimiehelle, täytyy tarttua puhelimeen tai lähettää sähköpostia. Avomallissa toimistossa muiden tuki ja ajatukset ovat alati läsnä. Aina tiedetään, mistä Suomi milläkin minuutilla puhuu ja mistä aiheesta vieruskaveri työstää juttua. Kun työnteko vaatii keskittymistä, tulee nostaa kuulosuojaimet korville, jottei omien ajatusten punainen lanka katkeaisi.

Opinnäytetyötä varten teemahaastateltiin ja havainnoitiin yhtä monimediatoimittajaa kaikista tutkimustoimituksista. Yle Turun, Turun Sanomien sekä Yle Toholpin Lasten ja nuorten toimituksista haastateltiin myös organisaation edustajaa. Toimituksille suunnattiin kyselylomaketutkimus, johon kaikkien toimittajien oli mahdollista vastata. Kyselyt ja haastattelut tehtiin helmi–maaliskuussa 2013.

2 TUTKIELMAN LÄHTÖKOHDAT

Toimitusten työtilauudistukset ovat olleet viime vuosina ajankohtaisia toimistojen vanhetessa, kilpailun lisääntyessä ja tekniikan kehittyttyä. Esimerkiksi televisioeditointiin ja arkistointiin ei tarvita uuden tekniikan myötä yhtä paljon tilaa kuin aikaisemmin (Ruohonen 2002, 17) eikä tekniikka ole välttämättä sidottu vain yhteen työpisteeseen. Etätöitä voi tehdä käytännössä vaikka kotoa tai kahvilasta käsin. Tekniikan kehitys on tuonut ”fyysisen tilan rinnalle uuden virtuaalisen ja digitaalisen toimintaympäristön” (Nenonen ym. 2012, 5).

Mediaorganisaatioiden uusien toimistoratkaisujen taustalla ovat myös tekniikan mukanaan tuomat uudet toimitustyön piirteet. Kuluttajat viettävät runsaasti aikaa internetissä, mikä on pakottanut perinteiset mediat (printti, radio ja televisio) panostamaan verkkosisältöön. Internet on julkaisualustana jatkuvasti päivittyvä: nopea ja ajantasainen. Ripeä reagointi esimerkiksi uutismaailman tapahtumiin vaatii nopeaa kommunikointi- ja vuorovaikutusmahdollisuutta. Jos verkkotoimittajat ja uutispäälliköt istuvat fyysisesti kaukana toisistaan, neuvottelu juttuaiheista ja julkaisemisesta on hankalaa. (Helle 2010, 159.)

Esimerkiksi Satakunnan Kansa pyrki uusien avomallisten toimitilojensa myötä muuttamaan identiteettiään perinteikkäästä lehtitalosta nykyaikaiseksi mediataloksi. Uusi toimitusrutiini haluttiin rakentaa ajan trendin mukaisesti verkkomedian ehdoilla. Tämän nähtiin toteutuvan avomallisessa toimituksessa, jossa henkilökunta työskentelisi lähekkäin toisiaan. (Tukiainen 2010, 46–47.)

Koska verkko mahdollistaa kirjoittamisen, äänen ja videon hyödyntämisen sekä niiden yhdistelemisen, ja laitteet, joista mediasisältöä kulutetaan (älypuhelimet, lukulaitteet), ovat monipuolistuneet, eri media-alan ammattilaisten sekä markkinointitahojen yhteistyö on lisääntynyt (Journalisti 2013b, 8–9; Helle 2010, 177). Kuluttajia halutaan puhutella sisällön lisäksi julkaisujen ulkonäöllä, joten tekniikan taitajat, graafikot ja taittajat ovat vahvemmin läsnä mediatuotteen synnyssä

(Helle 2009, 99). Eri ammattivahvuuksia saatetaan käyttää esimerkiksi datajournalismissa (Data Driven Journalism 2013). Datajournalismissa yhdistetään laajaa tiedonhankintaa ja suurta määrää tietoa, joka havainnollistetaan tekniikan ja grafiikan avulla (Journalisti 2012). Usein myös toimittajilta vaaditaan monien julkaisualustojen hallintaa (Helle 2009, 99). Jotta monimediallista sisältöä pystyy yksi henkilö tuottamaan ripeästi, on järkevää, että kaikki tekemiseen tarvittavat tilat sijaitsevat lähellä toisiaan.

Uusiin työympäristöihin saattaa liittyä myös taloudellinen näkökulma. Mediayritysten koventunut kilpailu ja erityisesti sanomalehtien levikin ja ilmoitustuottojen lasku ovat pakottaneet kustannusten realisointiin, mikä näkyy henkilöstövähennyksinä. (Helle 2010, 163, 27.) Vuokra- ja neliökustannuksissa pystytään säästämään, kun toimitus saadaan mahtumaan pienempään tilaan avomallisen toimiston korvattaessa huonetoimiston.

2.1 Monitilatoimistossa yhdistellään avotoimistoon erilaisia tiloja

Avotilatoimistolla tarkoitetaan toimistotyyppiä, joka muodostuu yhteisöllisyyttä korostavasta suuresta avonaisesta tilasta. Toimistotyyppi kehitettiin 1900-luvun alussa Yhdysvalloissa, ja sen tarkoitus oli tehostaa toimistotyön tuottavuutta ja helpottaa valvontaa. Suomessa alettiin suosia avotilaa, kun tietokoneet yleistyivät toimistotyössä. 1990-luvulle saakka suomalaiset toimistot rakennettiin pääosin huonetoimistoiksi. (Hongisto 2008, 11–12.) Avotilatoimisto voidaan määritellä tarkemmin maisematoimistoksi (landscaped office) tai avotoimistoksi (open-plan office). Suomessa ei tehdä puhekielessä eroa avotilatoimistojen välillä vaan puhutaan yleensä avokonttorista tai -toimistosta. (Hongisto 2008, 11.)

Maisematoimisto kehitettiin 1960-luvulla Saksassa vastaamaan tehokkuuden vaatimukseen. Toimistoratkaisussa ei ole työhuoneita, vaan henkilökunta työskentelee avonaisessa huonetilassa. Siirreltävien seinäkkeiden takia työympäristöä voi muokata kuhunkin tilanteeseen sopivaksi: tukemaan joko ryhmä- tai yk-

silötyötä. Maisematoimistossa työpisteiden välillä ei ole lainkaan seinäkkeitä tai ne ovat matalia, joten toimistomalli korostaa yhteistyötä. (emt., 9–11.)

Maisematoimiston vastineeksi kehitetty avotoimisto-työtila kehitettiin 1970-luvun alussa Yhdysvalloissa. Avotoimisto on maisematoimiston tapaan ison avonaisen tilan toimistomalli, mutta työpisteet muodostuvat korkeista sermeistä. Työpisteet saattavat olla kuin omia pieniä huoneita, ja niiden siirtäminen ja tilan muuntaminen on hankalampaa. (emt.)

Koska toimittajan työ on sekä ryhmä- että yksilötyötä, mediatalojen uusissa toimituksissa yhdistetään piirteitä maisema-, avo- ja huonetoimistoista. Vuonna 2012 remontoituissa Yle Pasilan toimituksen tiloissa (Toivanen 2013) näkyy piirteitä molempien avotilatoimistojen yhdistelystä.

Kuva 1. Yle Pasilan uutisdeski. Kuva: Maria Rantanen

Hektisissä keskuspöydissä eli deskeissä (ks. Kuva 1) työskentelee kulloinkin lähetyksistä vastaavat henkilöt. Deskit on suunniteltu maisematoimistomaisesti eli työpöydillä ei ole lainkaan sermejä, joten yhteistyö ja vuorovaikutus käyvät mahdollisimman vaivatta.

Uutistoimituksen yläkerran tiloissa työskentelevillä toimittajilla on omat työpisteensä. Mikäli työntekijä kaipaa yksityisyyttä, osaa työpisteistä on mahdollisuus sulkea esimerkiksi verhoilla (ks. Kuva 2). Akustiikka on rakennettu estämään ei-toivottua puhemelua. Työpisteet sijaitsevat lähellä toisiaan yhdessä samassa avotilassa, joten välimatkat ovat lyhyet sekä ajatustenvaihto työkavereiden kanssa helppoa. Suljetuissa huoneissa avotilatoimistomaista yhteisyyden tuntua ja kohtalaista äänieristystä on edistetty lasiseinillä (Hongisto 2008, 45).

Kuva 2. Verhoilla pystytään muokkaamaan avoimesta tilasta suljettu. Kuva: Maria Rantanen

Jos työpisteet on rakennettu avotilatoimitukseen, tarvitaan luovalla, kiireellisellä ja vuorovaikutusta vaativalla alalla vastapainoksi mahdollisuus rauhalliseen työtilaan (Ketola 2007, 17). Satakunnan Kansan avotoimituksessa rauhoittumista ja yksityisyyttä tukemaan on rakennettu yhdeksän vetäytymishuonetta, joissa on

mahdollista muun muassa pitää palavereja ja soittaa puheluita (Tukiainen 2010, 48). Tällaista avotilatoimistoa, johon on yhdistelty myös suljettuja huoneita, voidaan kutsua monitilatoimistoksi (multi-use office).

Monitilatoimistolle on tyypillistä, että työntekijöiden työpisteet sijaitsevat avotilassa. Suljetummat tilat, joita voivat olla esimerkiksi kokoustila, vetäytymistila ja lounge, sijaitsevat ympäri avotilaa. Monitilatoimisto on jäsennelty kolmeen vyöhykkeeseen: julkiseen, puolijulkiseen ja yksityiseen. Eri vyöhykkeet on suunniteltu palvelemaan kulloistakin yksityisyyden ja yhteistyön sekä keskittymisen tarvetta. (Nenonen ym. 2012, 4–6.) Rakennustaito-lehden artikkelissa (2012) kuvaillaan työtilan ideologiaa seuraavasti:

Työntekijä valitsee työpäivän aikana kutakin työtehtävää parhaiten tukevan tilan sen mukaan, oliko hänellä menossa hiljaisuutta vaativaa yksityisöskentelyä, viestintää muiden työntekijöiden kanssa tai vaikkapa asiointia kasvokkain asiakkaan kanssa.

Monitilatoimisto alkoi kehittyä 2000-luvulla tekniikan liikkuvuuden myötä. Samalla alettiin nähdä työtilat resursseina esimerkiksi työssä jaksamiseen. (Nenonen ym. 2012, 4–6.) Monitilatoimisto perustuu ruotsalaisten 1970-luvulla kehittämään kombitoimistoon, joka suunniteltiin vaihtoehdoksi maisematoimistolle (Nenonen, Suvi, henkilökohtainen tiedonanto 25.03.2013). Seuraavissa alaluvuissa käsitellään monitilatoimiston ja erityisesti sen avotilan vahvuuksia ja heikkouksia.

2.1.1 Ominaisuudet: edut

Avotoimistojen vahvuudeksi mielletään yhteisöllisyys. Koska kaikki istuvat lähellä toisiaan, tiedon kulku helpottuu ja avoimuus lisääntyy. Työntekijät pystyvät vaivattomammin esittämään ideoita, tekemään tiimityötä sekä antamaan palautetta ja tukea toisilleen. (Ketola 2007, 17.) Jatkuvan vuorovaikutuksen vuoksi mitättömiltä tuntuvat asiat sanotaan helpommin ääneen, mikä saattaa auttaa ymmärtämään ja hahmottamaan työyhteisön ja yksilöiden tilanteita. Satakunnan

Kansan kehitysjohtaja Juha Harttunen (Tukiainen 2010, 48) havainnollistaa 20 metrin fyysisen etäisyyden vastaavan tiedonkulun kannalta 200 metriä.

Erityisesti maisematoimistoissa on alkuperäisenä ideana ollut muunneltavuus. Sermejä liikuttamalla pystytään muokkaamaan tilaa tarpeen vaatiessa joko yksityistä tai ryhmätyötä palvelevaksi. (Hongisto 2008, 11.) Avotila on myös helpompi järjestellä uudelleen organisaation muuttuessa (Ketola 2007, 17). Satunkunnan Kansan toimituksessa uusissa toimitiloissa ei ole lainkaan omia työpisteitä, jotta ”arki ei rutinoidu istumajärjestyksen mukaan” (Tukiainen 2010, 47). Myös Ylen työympäristöjen parantamishankkeen ideana on ollut uudistaa osa tiloista tukemaan muuttuvan työn tarpeita (Ylen vuosi 2012, 24).

Monitilaympäristö koostuu avotilan lisäksi suljetuista ja puolisoljetuista tiloista. Työpisteet ovat pääasiassa avoympäristössä, mutta työntekijät liikkuvat toimituksessa työtehtävän mukaan tilasta toiseen. (Nenonen ym. 2012, 4–6.) Liikkuvuuden voidaan katsoa olevan etu erityisesti, jos toimittajan työnkuva ei vaadi poistumista toimituksesta. Liikkumisen voidaan ajatella olevan hyvää vastapainoa intensiiviselle tietokonetyölle ja paikalla istumiseen (Ketola 2007, 11).

Mikäli yrityksen kilpailukykyä halutaan kehittää, pidetään luovuutta työyhteisön välttämättömimpänä voimavarana. Myös työtilojen tulee painottaa luovaa ajattelua esimerkiksi visuaalisuuden avulla. (Tukiainen 2010, 18.) Tutkimusten mukaan suora yhteys luontoon ja luonnonvalo toimivat positiivisinä elementteinä työntekijöiden viihtyvyyden kannalta (emt., 59), ja suuri osa haluaisikin työskennellä ikkunallisessa tilassa (Ketola 2007, 24). Yle Lasten ja nuorten toimittajalaina Suominen (Suominen, lina, henkilökohtainen tiedonanto 18.02.2013) työskentelee parhaillaan ikkunallisessa huonetoimistossa. Suominen korostaa toivovansa myös uusilta toimitustiloilta yhteyttä luontoon. Koska avotoimisto on yhtenäinen tila, siitä saadaan rakennettua usein arkkitehtonisesti houkuttelevampi ja valoisampi kuin huonetoimistosta (Hongisto & Kylliäinen 2008, 18).

Koska vuokrataso on kohonnut rakennuskustannusten nousun ohella, avomallinen toimisto on huonetoimistoa tilatehokkaampi ratkaisu (Hongisto & Kylliäinen 2008, 13). Esimerkiksi 1970-luvulla Tampereen Tohloppiin rakennetuissa Ylen tiloissa on tänä päivänä tyhjiä tiloja henkilöstövähennysten sekä tekniikan ja toimintatapojen muuttumisen myötä (Helsingin Sanomat 2012; Yleisradio 2011c). Tyhjän tilan ylläpito ei ole taloudellisesti kannattavaa, joten muokkaamalla suuria huonetoimistoja avomalliin, säästetään. Erilliset työhuoneet vievät tilaa, tulevat kalliiksi ja hankaloittavat työnteon valvontaa (Ketola 2007, 17).

Avotilatoimiston on tutkittu huonetoimistoon verrattuna edesauttavan yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä parantavan ryhmämotivaatiota ja tietämystä organisaation tavoitteista. Avoimen tilan voidaan ajatella olevan tasa-arvoisempi, kun työntekijät ja johtoporras työskentelevät puhe- ja katse-etäisyydellä. (Hongisto & Kylliäinen 2008, 18.)

2.1.2 Ominaisuudet: haasteet

Kun pyydetään arvioimaan avomallisten toimistojen heikkouksia, yleensä ensimmäisenä nousee esille epätoivottu melu. Erilaisista toimistotiloista avotilatoimitus on ääniolosuhteiden kannalta vaikein tilatyyppe (Hongisto & Kylliäinen 2008, 9). Häiriöääniä syntyy esimerkiksi työntekijöiden keskusteluista, puhelinhaastatteluista sekä kävelyäänistä, kun liikutaan eri tilojen välillä.

Mediatalojen toimituksissa akustinen suunnittelu on hankalaa, kun yhdessä tilassa tehdään sekä yksilötyötä (oma työpiste) että ryhmätyötä (deski). Toisaalta puheen pitäisi erottua hyvin, toisaalta sen ei pitäisi kuulua lainkaan. (Hongisto & Kylliäinen 2008, 14–15.) Työterveyslaitoksen vanhemman tutkijan, Valtteri Hongiston, mukaan keskittyminen heikkenee huomattavasti, mikäli melusta pystyy erottamaan selkeästi puheen (Journalisti 2013, 5). Huonojen ääniolosuhteiden vuoksi tehokkaasta työajasta voidaan menettää jopa puoli tuntia päivässä ja työn laatu heikentyä (Ketola 2007, 32; Hongisto & Kylliäinen 2008, 9). Meluisuuden on tutkittu haittaavan erityisesti tekstinkäsittelyä, luovaa työtä ja puhe-

linkeskusteluja (Journalisti 2013, 5). Vaikka monitilatoimistojen ideologia on tarjota myös niin sanottuja suljettuja hiljaisia tiloja, niitä ei välttämättä ole tarpeeksi.

Moni työntekijä arvostaa oman työhuoneen tuomaa rauhaa ja yksityisyyttä. Avotilaratkaisuihin verrattuna työhuoneen on tutkittu vaikuttavan positiivisesti työntekijöiden tyytyväisyyteen, hyvinvointiin ja terveyteen. (Ketola 2007, 17.) Vastaavasti avotilatoimiston on todettu heikentävän työntekijän tyytyväisyyttä ja työyksityisyyttä (Hongisto & Kylliäinen 2008, 19). Suuressa avotilatoimistossa on hankalaa rakentaa jokaista yksilöä palvelevat olosuhteet kuten ideaali valaistus, sisäilmasto, lämpötila ja sisustus (Ketola 2007, 20–30).

Avotilatoimistoja suositetaan nimenomaan niiden yhteisöllisen luonteen vuoksi. Yhteisöllisyydellä on myös nurja puolensa. Yksityisyyden puute on yleisimpiä tuntemuksia, joihin ollaan tyytymättömiä avokonttoreissa (Ketola 2007, 13). Melko vahvaa näyttöä löytyy, että avotila saattaa herkemmin huonontaa joidenkin henkilöiden välisiä suhteita, vaikkakin jaettujen työpisteiden käyttö parantaa myös työntekijöiden välistä kommunikaatiota (Hongisto & Kylliäinen 2008, 19).

Koska avotilatoimistossa ei ole omia työpisteitä tai ne ovat usein pieniä, luovalla alalla tulee ongelmaksi, mistä saadaan tilaa esimerkiksi prototyypinhahmotelmille, inspiroiville tavaroille ja esineille (Tukiainen 2010, 59). Alma-talossa kaikilla toimittajilla ei ole omia työpisteitä, joten tavaroita pitää säilyttää liian pieniksi koetuissa kaapeissa (Journalisti 2013a, 4). Satakunnan Kansan muuttaessa uusiin avotiloihin toimittajat saivat ottaa mukaansa kolme muuttolaatikollista tavaraa. (Tukiainen 2010, 46–47.) Mikäli toimittajalle on nimetty oma työpiste, se saattaa olla tilan tehostamiseksi liian ahdas (Hongisto & Kylliäinen 2008, 13).

2.1.3 Teknisten ratkaisujen pääpiirteitä

Avomallisissa toimistoissa pienetkin tekniset ratkaisut voivat edesauttaa työviihtyvyyttä. Esimerkiksi Turun Sanomien toimituksessa tulostusmelu on minimoitu sijoittamalla tulostuslaitteet seinien väliin. Yle Turulla tulostin on vastaavasti ai-

van uutisdeskin takana, joten kopioidessa laitteen melu kantautuu deskistä läheisille työpisteille.

Huoneakustisen suunnittelun lähtökohtana on, että kattoon ja seiniin sijoitetaan absorptiomateriaalia, joka vaimentaa ääntä. Pelkästään kattoon asennettu vaimennusmateriaali ei välttämättä riitä estämään äänen kulkeutumista avotoimistossa, jos pystypinnat eli seinät, seinäkkeet ja sermit ovat kovapintaisia. Mitä korkeammat äänieristetyt sermit ovat, sitä paremmin meluääni saadaan eristettyä työpisteestä. Paksut verhot vähentävät jonkin verran vaakasuuntaista kaiuntaa. (Nenonen ym. 2012, 49–52.) Myös matot, pehmeät kalusteet, ihmiset ja tavarat imevät ääntä vaimentaen kaiuntaa (Ketola 2007, 35).

Laadukkailla tekstiilimatoilla saadaan poistettua askelten ääniä (Nenonen ym. 2012, 52). Monitilatoimiston tyypisessä työmiljöössä, jossa työntekijät liikkuvat omalta työpisteelleen muihin tiloihin, lattiamateriaaliin on mielekästä panostaa. Monitilatoimistossa tulee selkeästi erottaa avotoimisto akustiikaltaan niin sanoituista yleisistä ja hiljaisista tiloista, jottei esimerkiksi taukokuoneessa käytävä keskustelu häiritse muissa tiloissa työskenteleviä.

Koska puheäänen vaikutukset keskittymiskykyyn riippuvat puheen sisällön erottavuudesta, ei äänen voimakkuudesta (Hongisto 2008, 15), puheen erottavuutta voidaan laskea lisäämällä taustaääntä. Niin sanottu peittoääni saadaan esimerkiksi ilmanvaihdsta syntyvällä äänellä. (Nenonen ym. 2012, 51–52.)

Lämpöolojen lisäksi valaistusolosuhteet saadaan avotilatoimituksessa parhaiten toimimaan, kun työntekijöillä on mahdollisuus säätää niitä itse (Nenonen yms. 2012, 54–59, 62). Mediatalojen toimituksissa esimerkiksi toimittajilla, graafikoilla ja kuvaajilla saattaa olla töissään erilaiset valotarpeet. Osa valaistuksesta on järkevä tuottaa työpistevalaisimella (Ketola 2007, 23), josta saadaan suunnattu, suora valo. Yleisvalaistus (kuten katossa olevat valot) taas tulee rakentaa epäsuoraksi, jotta vältetään kiiltoheijastuksia ja häikäisyjä (Nenonen ym. 2012, 60).

Koska avomallisissa toimistoissa suositetaan yleensä suuria ikkunoita ja luonnon valoa, valaistussuunnitteluun kuuluu myös auringonvalon häikäisyn estäminen. Häikäisyä vähennetään aurinkosuojilla, jotka voidaan sijoittaa rakennuksen ulkopuolelle tai ikkunoille. Kunnollinen valaistus mahdollistaa vaivattoman lukemisen ja tietokonetyöskentelyn eikä vääristä värejä. (Ketola 2007, 23.)

2.2 Toimittajan työssä yhdistyy tiimi- ja yksilötyö

Toimittajalla tarkoitetaan ammattia, jolle tyypillistä on tehdä viestinnällistä jalostustyötä erilaisiin joukkoviestimiin (Kuutti 2006, 232). Toimittajan työnjälki näkyy lehdissä, mobiili- ja tablettisovelluksissa, televisiossa, radiossa ja internetissä. Merkittävästi perinteistä mediakenttää on muokannut internet, joka julkaisualustana mahdollistaa sanomalehtien, television kuin radionkin piirteiden hyödyntämisen (Rinkinen 2004, 54). Tarkemmin toimittajan työnkuvaan perehdytään kirjallisuuskatsauksessa (ks. Liite 6).

Klassisimmillaan toimittajan työnkuva voidaan jakaa kolmeen: jutun ideointiin, tiedonhankintaan ja jutun tekemiseen (Huovila 2005, 41). Toimittajan työnkuvaan saattaa kuulua myös taittajan, kuvaajan ja leikkaajan tehtäviä sekä organisaation verkkosivujen ja sosiaalisen median päivitystä, blogin ylläpitoa ja kuttajien kommentteihin vastaamista (Helle 2010, 166).

Toimittajan työ alkaa tuotteen ideoinnista. Toimituksissa konkreettinen tapa pyöritellä juttuideoita ovat yleensä suljetuissa tiloissa pidetyt palaverit toimitusväen, esimerkiksi esimiehen ja työtovereiden, kanssa (Kuutti 2006, 234). Suunnittelupalaverin jälkeen toimittaja syventyy aiheeseen tarkemmin, mikä vaatii keskittymistä. Juttua varten tietoa voidaan kerätä esimerkiksi sähköpostitse, lukemalla (Salminen 1998, 197) ja internetistä (Huovila 2005, 89). Puhelin (Lintula & Valkama 2009, 137) sekä nykyään myös sosiaalinen media, kuten Twitter, ovat väylä suoraan kontaktiin haastateltavan ja muiden tietolähteiden kanssa. Lukijoita voidaan myös pyytää avuksi tiedonhankintaan (Helle 2010, 177).

Jutun taustoittamiseen kuuluvat erilaiset tapaamiset, matkat, tiedotustilaisuudet sekä haastattelu- ja kuvauskeikat. Mediatyhtiöiden talous saattaa tosin vaikuttaa useammin toimittajan työhön, minkä takia kirjoituspöydän ääreltä pääsee kenttäkeikalle harvemmin kuin aikaisemmin (Helle 2010, 165). Näin ollen työympäristön rooli ja sen toimivuus korostuvat.

Riittävän ideoinnin ja tiedonhankinnan jälkeen alkaa lopputuotteen rakentaminen. Lopputuotteen tekeminen on luovaa työtä, johon toimittaja saattaa kaivata erityisesti keskittymistä. Julkaisukanavasta riippuen lopputuotteen työstö voi olla myös olla yhteistyötä, jolloin materiaalia yhdistetään ja rakennetaan useamman henkilön voimin. Tyypillistä on, että toimittaja saattaa päivän mittaan tehdä samasta uutisesta useita, päivitettyjä versioita verkkoon (Helle 2010, 166).

Media-alan trendejä ovat kasvavassa määrin kilpailu, uuden tekniikan tuoma nopeus ja tehokkuus, mikä heijastuu suoraan toimittajan työnkuvaan (Helle 2010, 27). Uudet toimituskäytänteet ja työn luonne näkyvät toimitustilojen uudenaikaisessa arkkitehtuurissa (Helle 2009, 98) kuten monitilatoimistojen suosimisena. Voidaan ajatella, että toimittaja tarvitsee niin sanottuja rauhallisia tiloja taustoittamiseen ja tiedonhankintaan, palavereihin sekä jutun rakentamiseen. Toisaalta jutun rakentamiseen sekä ideointiin ja julkistamiseen tarvitaan yhteistyötä. Liikettä toimituksen sisällä aiheuttavat vuorovaikutus esimiehen ja muiden työkalavereiden kanssa, työpuhelut hiljaisista tiloista sekä erilaiset tapaamiset.

Monimediatoimittajuudessa korostuu liikkuvuus

Suomalaiselle joukkoviestinnälle on ollut tyypillistä viime vuosina mediakonvergenssi. Mediakonvergenssilla tarkoitetaan eri mediatyyppien lähentymistä ja niiden keskinäistä hyödyntämistä lopputuloksessa. Yhdentymiskehitys näkyy sisällössä, teknologiassa, taloudessa sekä median omistuksessa. (Kuutti 2006, 132.) Mediakonvergenssi on merkinnyt siirtymistä monomodaalisesta sanallista ilmaisua korostavasta viestinnästä multimodaaliseen viestintään, jolla tarkoite-

taan erilaisten ilmaisumuotojen, kuten kuvan, tekstin ja äänen, vuorovaikutusta (Helle 2010, 167).

Monimediatoimittajalla viitataan toimittajaan, joka tekee sisältöä useampaan kuin yhteen julkaisualustaan. Esimerkiksi Yleisradion paikallistoimituksissa sama henkilö voi toimittaa ja toteuttaa teknisesti jutun televisioon, radioon, internetiin ja sosiaaliseen mediaan (Kasvinen 2012, 15). Tällöin puhutaan monimediallisuudesta eli sisältö tuotetaan ja versioidaan monikanavallisesti.

Monimediatoimittajuuden taustalla on internet, jonka luonteeseen kuuluu nopeus ja perinteisten medioiden (lehti, televisio, radio) juttutyyppejen sekoittaminen. Uutisia alettiin julkaista 1990-luvun verkossa, mikä tarkoitti toimituksille uusia osaamisvaatimuksia, tehtäviä ja ympärivuorokautista julkaisuaikataulua. (Helle 2010, 5.) Vaikka printtimedian levikit ovat laskeneet, voidaan väittää, että verkon ansiosta journalismin kulutus ja kysyntä ovat kasvaneet (Vehkoo 2013, 15).

Verkon lisäksi mediakilpailu ja siitä johtuneet henkilökunnan irtisanomiset (Helle 2010, 27) ovat osaltaan lisänneet vaatimusta, että toimittajien tulisi hallita useampi julkaisualusta. Yleisradiolla oli aiemmin sekä radiolla, televisiolla ja verkolla kullakin oma kulttuuritoimitus, kun tänä päivänä yksi kulttuuritoimitus tuottaa juttuja kaikkiin välineisiin (Ruohonen 2002, 8). Yleisradion uutissuunnittelussa ovat mukana kaikki uutis- ja ajankohtaisalueen osastot sekä kaikki kolme julkaisuvälinettä (televisio, verkko ja radio). Tiloilla ja työpisteiden sijoittelulla halutaan tukea avointa ja vuorovaikutteista tekemistä. (Ylen vuosi 2012.)

Sinänsä monimediatoimittajan työnkuva on yhtäläinen muiden toimittajien kanssa: työpäivät koostuvat ideoinnista, taustoittamisesta ja juttujen rakentamisesta. Monimediatoimittajan työssä kuitenkin korostuu liikkuvuus. Perinteinen sanomalehden uutistoimittaja kykenee tekemään haastattelun puhelimitse, kun monimediatoimittajan on pakko noutaa kuva- ja äänimateriaali paikan päältä (Huovila 2005, 77). Televisioon, lehteen ja nettiin sisältöä tekevä Turun Sanomien toimittaja Jouko Vähä-Koskela (Vähä-Koskela, Jouko, henkilökohtainen tiedonanto

05.02.2013) kertoo tavallisesti poistuvansa ainakin kerran päivässä juttukeikalle. Turun Sanomille tehdyssä kyselylomaketutkimuksessa lehtitoimittajista vastaavasti valtaosa (11/21) poistuu toimituksesta 2–3 kertaa työviikon aikana.

Televisio-, verkko- ja radiosisältöä työstävä Yle Tohlopin Iina Suominen (2013) liikkuu Tohlopin sisällä esimerkiksi toimituksesta studioon ja editiin monta kertaa päivässä. Monimediatoimittajan liikkuvuus korostuu myös toimituksen sisällä, sillä yhteistyötä saatetaan tehdä muiden media-alan ammattilaisten, kuten esimerkiksi leikkaajan ja kuvaajan, kanssa. Perinteiset ammatit sekoittuvat, kun toimittaja tekee jutun sisällön lisäksi myös teknistä toteutusta.

Uusien toimituskäytänteiden ja internetin myötä voidaan kysyä, alkaako ”monimediatoimittaja” olla synonyymi nykyiselle ”toimittajalle”. Vaikka toimittaja tekisi pääasiallisesti sisältöä yhteen välineeseen, saattaa työnkuvaan silti kuulua, esimerkiksi paikallislehdissä, sosiaalisen median päivittämistä verkossa. Näin rajattuna voidaan ajatella yhä useamman, ehkä jo enemmistön, toimittajista lukeutuvan monimediatoimittajiksi. Vaikka verkko on toisaalta moninaistanut toimittajien työnkuvaa, sillä on myös toinen puolensa. Verkkotoimittajien työ saattaa olla sisällön tuottamista näyttöpäätteellä vain yhteen välineeseen: verkkoon (Rinkinen 2004, 57–58).

3 TUTKIELMAN TOTEUTUS

3.1 Aineiston keräys

Tutkimusaineisto koostuu kvantitatiiviseen analyysiin perustuvista tutkimuslomakekyselyistä sekä kvalitatiivisesta osuudesta (Alasuutari 2011, 34–39), jotka toteutettiin teemahaastatteluilla (Hirsjärvi & Hurme 2004, 47–48) ja havainnoinnalla. Kyselylomaketutkimus osoitettiin Yle Turun, Turun Sanomien ja Yle Toholpin Lasten ja nuorten toimitukselle maaliskuussa 2013. Jokaisesta toimituksesta haastateltiin tarkemmin yhtä monimediatoimittajaa ja organisaation edustajaa helmikuussa 2013.

Tutkimusaineiston keräyksessä oleelliset termit olivat ”monimediatoimittaja” ja ”avotoimisto”. Kyselyjen ja haastattelujen yhteydessä avoimesta toimistoratkaisusta käytettiin nimitystä avotoimisto. Avotoimisto-termillä tarkoitettiin tutkimuksen yhteydessä käytännössä siis sekä avotoimistoa, maisematoimistoa että monitilatoimistoa. Selkeyttämisen vuoksi kyselyissä ei lähdetty erittelemään toimistomalleja, sillä Suomessa puhekielessä termejä ei välttämättä eroteta toisistaan. (Hongisto 2008, 11.) Niillä kaikilla tarkoitetaan yhtä suurta yhtenäistä toimistotilaa, joissa työntekijöillä ei ole omia työhuoneita.

Teemahaastatteluun valikoitui yksi monimediatoimittaja (ks. Liite 4.) kustakin tutkimustoimituksesta. Haastattelun kysymysrunkoon oli valittu ennalta tietyt teemat, mutta muuten haastattelu oli tyyliltään vapaamuotoinen. Teemahaastattelussa keskityttiin teemojen kautta yksilön kokemuksiin, ajatuksiin, tunteisiin ja uskomuksiin. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 47–48.) Haastateltavalta kysyttiin kyselylomaketutkimusta tarkemmin esimerkiksi työnkuvasta, viihtymisestä työpisteessä ja -ympäristössä suhteessa avotoimitukseen. Yksilöhaastattelujen tarkoituksena oli myös tutustua toimitukseen, sen arkeen ja yleiseen ilmapiiriin, jotta kyselylomaketutkimus olisi helpompi rakentaa täsmällisemmin tietylle toimituksel-

le. Haastattelut tallennettiin nauhurilla MP3-muotoon ja niistä kirjoitettiin muistiinpanot.

Teemahaastatteluun lisäksi toimittajaa havainnoitiin yhden työpäivän verran. Metodina oli systemaattinen havainnointi, tarkennettuna episodihavainnointi (Taideteollinen korkeakoulu 2007). Havainnoinnin päätavoitteena oli keskittyä ulkopuolisiin häiriötekijöihin, jotka keskeyttivät toimittajan työskentelyn avotilassa tai työhuoneessa. Häiriöitä olivat muun muassa keskustelemaan tulleet työkaverit, soiva puhelin, palaverit, liikkuminen tilasta toiseen ja äänihäiriöt, jotka saavat toimittajan herpaantumaan työstään. Lisäksi kirjattiin ylös vapaata havainnointia esimerkiksi työtilan äänimaailmasta. Havainnoinnin tarkoitus oli seurata monimediatoimittajan työtä käytännössä, sivustakatsojana. Totaalisen sivustakatsojan rooli ei täysin onnistunut, sillä kuljettaessa toimittajan mukana, työkaverit olivat kiinnostuneita esimerkiksi kyselemään tutkimuksesta. Myös toimittaja itse saattoi välillä havainnoinnin aikana selostaa tekemistään, mikä vääristi hieman työnkuvaa.

Jokaisesta toimituksesta haastateltiin organisaation edustajaa (ks. Liite 5.). Haastattelu sisälsi pääasiallisesti taustatietojen selvittämiseksi tarkoitettuja kysymyksiä, kuten kysymyksiä toimituksen muutoksia, työnkuvista ja tilojen teknisistä ratkaisuista. Turun Sanomien ja Yle Turun organisaatioiden edustajien teemahaastattelut tehtiin toimittajan havainnointipäivän yhteydessä, Yle Tohlopin lastentoimituksen edustajan haastattelu toteutettiin sopimattomien aikataulujen takia sähköpostitse maaliskuussa 2013.

Kyselylomaketutkimukset (ks. Liitteet 1–3.) suunniteltiin, toteutettiin ja lähetettiin toimituksiin laadullisten haastattelujen jälkeen. Jokaiseen tutkimustoimitukseen tehtiin oma kyselylomaketutkimus, joihin toimitusten kaikilla toimittajilla oli mahdollisuus vastata. Kyselyt rakennettiin pääpiirteittäin samanlaisiksi, mutta kysymyksissä korostuivat toimituskohtaiset piirteet. Yhtäläisiä teemoja kaikille kyselyille olivat vastaajien perustiedot (ikä, sukupuoli, alan työkokemus), toimenkuvan tutkimustoimituksessa, kokemukset erilaisista toimistotiloista, kysymykset

työtilojen ja oman työpisteen toimivuudesta sekä koetut vaikutusmahdollisuudet omaan työympäristöön. Toimituskohtainen oli esimerkiksi lastentoimitukselle suunnattu kysymys, jossa selvitettiin millä mielin he muuttavat uusiin tiloihin.

Vaikka opinnäytetyö keskittyy monikanavallisesti työskentelevien toimittajien kokemuksiin avotilatoimituksessa, kyselylomaketutkimukset suunnattiin vertailuksi kaikille tutkimuskohteiden toimittajille. Kyselylomakkeessa toimittajan työkuva eriteltiin joko monimedialliseksi, tiettyyn julkaisuvälineeseen suuntautuneeksi (radio, televisio, lehti, verkko) tai esimiesasemassa olevaksi toimittajaksi. Kyselyt koostettiin ja julkaistiin Turun kaupungin ja Turun ammattikorkeakoulun hallinnoimalla sähköisellä Webropol-kyselyohjelmalla. Kyselyyn johtava linkki lähetettiin kunkin toimittajan työsähköpostiin.

3.2 Tutkimuskohteet

Tutkimuskohteena olivat Yle Tohlopin lastentoimitus Tampereella sekä Turun Sanomien ja Yle Turun toimitukset. Turun Sanomat ja Yle Turku tuottavat uutisia Lounais-Suomen ja erityisesti Varsinais-Suomen perspektiivistä. Yle Tohlopin lastentoimitus tekee sisältöä alle 12-vuotiaille lapsille. Kaikissa kolmessa tutkimuskohteessa tehdään sisältöä monikanavallisesti.

Tutkimuskohteita yhdistävät avomallia ja muutamia suljettuja tiloja yhdistävät monitilatoimistot. Yle Turun arki on pyörinyt vuodesta 2000 avomallisessa toimituksessa ja vähitellen tiloja on muutettu monitilaympäristön ideologian mukaisiksi. Turun Sanomien toimitus muutti yhtenäiseen suuren monitilatoimistoon noin puolitoista vuotta sitten. Monitilaratkaisu tulee tutuksi Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimitukselle elokuusta 2013 alkaen. Opinnäytteen yksi päätarkoitus oli vertailla, millaisia alkuasenteita liittyy avomalliseen toimitukseen ja muuttuuko suhtautuminen siihen työympäristönä, kun monitilatoimiston käytänteet tulevat tutuiksi.

Teemahaastattelut tehtiin Turun Sanomien monimediatoimittaja Jouko Vähä-Koskelalle ja aluepäälikkö Juhani Talalle, Yle Turun monimediatoimittaja Minna Rosvallille ja tuottaja Joonas Haaralalle sekä Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimituksen monimediallista työtä tekevälle toimittajalle Iina Suomiselle ja päälikkö Teija Rantalalle. Haastattelut tehtiin helmikuun ja maaliskuun 2013 vaihteessa.

Aivan suoranaisesti kolmea tutkimustoimitusta ei voi verrata keskenään. Toimitukset poikkeavat kooltaan ja sisällön julkaisutahdilta toisistaan. Lastentoimituksen työstämää sisältöä voidaan kuvailla luovaksi, kun Turun Sanomien ja Yle Turun pääprioriteetti on uutistuotanto. Turun Sanomat tuottaa päivittäin uutisia sanomalehteen ja verkkoon, Yle Turku arkisin televisioon, verkkoon ja radioon.

3.3.1 Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimitus

Yleisradion Lasten ja nuorten toimitus tekee ohjelmia ja palveluita televisioon ja verkkoon. Ohjelmien kohderyhmänä ovat 3–14-vuotiaat. Sisältöä tuotetaan kahdessa toimipisteessä: Tampereen Tohlopissa keskitytään alle kouluikäisiin ja alakouluikäisiin lapsiin, Helsingin Pasilassa peruskouluikäisiin, 8–14-vuotiaisiin, lapsiin ja nuoriin. (Rantala, Teija, henkilökohtainen tiedonanto 04.03.2013.)

Yleisradio Oy on Suomessa julkisen palvelun mediayhtiö, jota rahoitetaan verovaroin (Yleisradio Oy 2013a). Sillä on laissa säädettyjä tehtäviä, joista yksi on tuottaa turvallista, viihdyttävää ja opettavaista ohjelmaa lapsille ja nuorille. (Yleisradio Oy 2013b.) Ylen ensimmäiset lastenohjelmat lähetettiin radiossa 1920-luvulla ja ensimmäinen lastentoimitus perustettiin 1964. Lasten ja nuorten ohjelmistoa lähetetään Ylen televisiokanavilla vuosittain noin 1200 tuntia. (Rantala, Teija, henkilökohtainen tiedonanto 04.03.2013.) Vuonna 2012 Ylen televisiotarjonnasta 9 % oli Lasten ja nuorten tuotantoa (Ylen vuosi 2012, 36).

Kaikkiaan Ylen Lasten ja nuorten toimitus käsittää 41 henkilöä, joista 35 työskentelee Tohlopissa. Toimittajien lisäksi toimituksen henkilökuntaan kuuluu esimerkiksi tuottajia, ohjaajia, toimitussihteereitä ja web-kehittäjiä. Tohlopin toi-

mituksen ohjelmabrändejä ovat makasiiniohjelmat Pikku Kakkonen ja Galaxi. Niiden lisäksi sisältöä tuotetaan myös internetiin (<http://yle.fi/lapset/>). (Rantala, Teija, henkilökohtainen tiedonanto 04.03.2013.)

Lastenohjelmien määrää kasvatettiin Ylellä vuonna 2008, jolloin aloitettiin Pikku Kakkosen aamulähetykset. Arki-iltojen lastenohjelman tarjontaa lisättiin yhdellä ohjelmatunnilla 2012, kun Pikku Kakkosen jälkeen ohjelma jatkuu kouluikäisille suunnatulla Galaxilla. (Yleisradio Oy 2013a.) Pikku Kakkonen palkittiin vuoden 2012 parhaana lasten- ja nuortenohjelman Kultaisella Venlalla (MTV3.fi 2013).

Tampereen lastentoimitus työskentelee elokuuhun 2013 asti Tohlopin neljännessä kerroksessa, Tohloppijärven puolella sijaitsevassa siivessä. Lastentoimituksen käytössä on vielä toistaiseksi 987,5 neliömetrin (Kilpinen, Kari, henkilökohtainen tiedonanto 14.03.2013) suuruinen huonetoimisto, johon sisältyy työntekijöiden työhuoneet (ks. Kuva 3), taukotila, palaveritila sekä muutama huone editointia ja freelancereita varten.

Kuva 3. Tohlopin toimitus koostuu pitkien käytävien varrella sijaitsevista huoneista.
Kuva: Maria Rantanen

Uusien työtilojen rakentaminen alkoi huhtikuussa 2013 (Rantala, Teija, henkilökohtainen tiedonanto 22.03.2013). Pitkät käytävät ja omat työhuoneet jäävät, sillä toimituksen tilat rakennetaan monitilatoimiston ideologian mukaisesti. Uudet tilat koostuvat työpisteistä, loungesta, neuvotteluhuoneista, tiimityötiloista, hiljaisen työn tilasta sekä toimituksen esikunnan palvelutyöpisteestä. Kaikkiaan uusiin 818 neliömetrin (Kilpinen, Kari, henkilökohtainen tiedonanto 14.03.2013) tiloihin rakennetaan 63 työpistettä. Lasten ja nuorten toimituksen kanssa samaan tilaan siirtyvät Yle Tuotannon esimiehet ja tuotannonsuunnittelijat sekä muutamia liikkuvia toimistonomadeja (Ekana Innovation 2013), joilla ei ole omaa tiimiä tai toimitusta. (Rantala, Teija, henkilökohtainen tiedonanto 04.03.2013.)

Työtilauudistusten taustalla on Yleisradion työympäristöjen parantamishanke, joka alkoi muutama vuosi sitten kiinteistöprojektina. Uusille työtiloille on kysyntää, sillä työntekijöitä on vähennetty vuosien saatossa ja osa tiloista on remontin tarpeessa. (Ylen vuosi 2012, 24.) Yleisradion on tarkoitus vähentää 40 % toimitaloistaan vuoteen 2016 mennessä, sillä kiinteistöomistukseen kuluvat rahat halutaan käyttää sisällöntuotantoon (Yleisradio Oy 2011b). Lokakuussa 2012 Yle myi Tohlopin toimitilansa Technopolis Oy:lle, mutta jää tiloihin vuokralaiseksi. Yleltä vapautuviin tiloihin muuttaa muita media-alan yrityksiä sekä Tampereen ammattikorkeakoulu. (Yleisradio Oy 2011a.)

Lasten ja nuorten toimituksen päällikkö Teija Rantala (henkilökohtainen tiedonanto 04.03.2013) kertoo, että toimituksessa yleisesti ymmärretään syyt toimitilauudistuksille, mutta tulevaisuudessa epäilyttä rauhattomuus.

Toimistotyölle täytyy laatia pelisäännöt, joissa sovitaan muun muassa äänenkäytöstä, puheluiden puhumisesta ja etätyön edellytyksistä. Esimiesten työ muuttuu entistä haastavammaksi, kun töiden etenemistä on vaikeampi seurata ja kommunikointi muuttuu vaikeammaksi. Toivon mukaan uusista tiloista tulee viihtyisät ja niissä toimii ilmastointi paremmin kuin nykyisissä. (Teija Rantala 04.03.2013.)

Teija Rantala (emt.) kokee esimiestehtävien muuttuvan kenties haastavammaksi, mikäli uusien tilojen myötä iso osa keskittymistä tai luovuutta vaativasta työstä tehdään etätyönä. Etätyön haaste on varmistua, että annetut ohjeet ja tavoit-

teet ovat ymmärretty. Monesti ajatellaan päinvastoin, että avoin toimistotila helpottaa työnteon valvontaa (ks. 2.1 Monitilatoimistossa yhdistellään avotoimistoon erilaisia tiloja).

3.3.2 Turun Sanomat

Turun Sanomat on poliittisesti sitoutumaton sanomalehti, jonka pääasiallista levikkialuetta on lounainen Suomi, erityisesti Varsinais-Suomi (Turun Sanomat 2010a, 4). Turun Sanomat oli 224 000 lukijallaan vuonna 2012 Suomen kolmanneksi suurin seitsemänpäiväinen päivälehti (KTM 2013). Sanomalehti sisältää yhden vuoden aikana noin 17 000 sivua, 10 000 toimituksellista sivua, 58 000 juttua, 34 000 kuvaa ja 4 600 graafia. (Turun Sanomat 2010a, 3.) Turun Sanomat on emoyhtiönsä, TS-Yhtymä Oy:n, päätuote (TS-Yhtymä Oy 2013).

Turun Sanomat ilmestyi ensimmäisen kerran 1905, ja vuodesta 1995 alkaen sisältöä on tuotettu myös internetiin. Televisiotoiminta (Turku TV, myöhemmin TSTV) alkoi 1986 (Turun Sanomat 2009) ja päättyi joulukuussa 2012. Nykyään videosisältöä tuotetaan lehden verkkosivuille sekä yhteistyökumppani MTV3:n tarpeisiin. Turun Sanomien palveluksessa työskentelee tällä hetkellä noin 100 toimittajaa (Tala, Juhani, henkilökohtainen tiedonanto 05.02.2013).

Televisio- ja radiotoimitukset muuttivat Artukaisiin kesällä 2011, muu sanomatoimitus syksyllä 2011. Vanhan latomon tiloihin rakennettiin ”uuden sukupolven toimitustilat, jonne koottiin kaikki yhtymän Turussa sijaitsevat journalistiset toiminnot.” (Turun Sanomat 2010b.) Monitilatoimiston ideologian mukaisessa työympäristössä työskentelee sanomalehden lisäksi verkon (www.ts.fi), television (www.ts.fi/tstv) ja radiokanavien (Auran Aallot ja Melodia) toimittajat sekä muun muassa kuvaajia ja graafikoita (Turun Tietokuva ja Visicom).

Vanhat toimitustilat sijaitsivat Turun keskustassa Kauppiaskadulla, jossa toimittajat työskentelivät pienissä avotoimistoyksiköissä neljässä kerroksessa. Televisiotuotanto toimi Kauppiaskadun kellarikerroksessa, radiot sijaitsivat erillisissä

tiloissa Yliopistonkadulla. Yhtymän omistajat päättivät muutosta tyhjiksi jääneisiin Artukaisten tiloihin. (Tala, Juhani, henkilökohtainen tiedonanto 05.02.2013.) Toimitilat sijaitsivat reilun 7 kilometrin etäisyydellä Turun Kauppatorilta.

Avomallinen tila oli ainoa varteenotettava toimistopohjavaihtoehto tiedonkulun ja toiminnallisuuden kannalta. Suunnitteluvaiheessa vinkkejä haettiin vieraillemalla muissa avotilatoimituksissa, kuten Helsingin Sanomilla, Ilta-Sanomilla, Satakunnan Kansassa ja Kalevassa. Uusia tiloja varten Turun Sanomien henkilökunnasta nimettiin muuttovastaavat, jotka pitivät työyhteisön muuttotilanteen tasalla. He vetivät neljää työryhmää, joiden tarkoituksena oli pohtia toimituksen tarpeita ja suunnitella sekä muuttoa että uusia toimitiloja. (emt.)

Turun Sanomilla kaikkien työntekijöiden työpisteet ovat avotoimistossa (ks. Kuva 4). Toimituksen keskellä sijaitsee keskuspyöty, jossa työskentelevät vuorossa olevat uutispäälliköt, verkkotoimittajat, taittajat, kuvankäsittelijät ja graafikot.

Kuva 4. Turun Sanomilla työpisteet on sijoitettu yhteen suureen avotoimistoon. Kuva: Maria Rantanen

Radiotoimittajat ja leikkaajat työskentelevät lasiseinillä vuoratuissa, äänieristetyissä huoneissa. Toimituksesta löytyy neljä äänieristeistä tilaa (puhelinkoppia) sekä kaksi tauko-, palaveri- tai haastattelutiloiksi tarkoitettua puolisoljettua tilaa (Ruska ja Koivu). Tapaamisia ja neuvotteluja varten toimituksessa on kaksi suljettua palaverihuonetta. Kahvitila on osittain lasiseinillä eristetty huone. (emt.)

Toimituksen lämpötila pyritään pitämään noin 20–21 asteessa. Joka toisessa neljän hengen pöytäkeskittymissä on mahdollisuus säätää itse lämpöä (-2–+2 astetta). Avotilan materiaaleissa on suosittu äänieristeisiä, ei allergisoivia ratkaisuja. Tarvittaessa toimittajat voivat suojautua melulta erilaisilla kuu-losuojaimilla. Visuaalisuutta Artukaisiin rakennettiin väreillä, patsailla ja taukokuoneissa olevilla kuvatauluilla, jotka ovat toimituksen kuvaajien otoksia. Muuton yhdessä kaikki kalusteet uusittiin. (emt.)

Juhani Tala (henkilökohtainen tiedonanto 05.02.2013) kuvailee muuttopäätöksen olleen shokki työntekijöille. Työskentely yhdessä isossa avotilatoimistosta synnytti epäluuloja, mutta erityisesti kritiikkiä aiheutti muutto keskustasta laita-kaupungille. Aluksi uusien tilojen käytänteissä, kuten avotoimistokäyttäytymisessä, uusissa toimintatavoissa ja järkevän istumajärjestyksen kanssa, oli hakemista. Käytäntö on vähitellen osoittanut arkkitehtuurin ja tekniikan toimivuutta sekä puutteita. Esimerkiksi keskuspöydän kaarevat muodot saavat äänen jonkun verran kaikumaan, mitä aiotaan korjata akustiikkalevyillä. Muutoksia on jo tehty ilmastointisäädöissä.

Esimerkiksi ilmastoinnissa ottaa oman aikansa, ennen kuin se saadaan säädettyä kohdilleen. Ihmisillä on erilaisia mieltymyksiä. Kun toisella on päällä villatakki, toisella on t-paita. Valaistuksessa pyrittiin lähelle päivänvaloa. Toiset halusivat lisäksi pöytälampan, kun taas kuvaajat haluavat työskennellä lähes pimeässä. (Juhani Tala 05.02.2013.)

3.3.3 Yle Turku

Yle Turku on yksi Yleisradion aluetoimituksista. Se tuottaa uutissisältöä radioon, verkkoon sekä televisioon. Kohderyhmänä ovat erityisesti varsinaissuomalaiset. Yle Turku on yksi Yleisradion 18 suomenkielisestä aluetoimituksesta ja yksi

kahdeksasta alueellisesta tv-uutisia lähettävästä toimituksesta (Ylen vuosi 2012, 16). Yle Turun tuotteet ovat Turun Radio (Turun seudulla 94,3 MHz), Yle Uutiset Turusta (radio), Yle Uutiset Lounais-Suomesta (televisio) ja Yle Turun oma verkkosivusto (www.yle.fi/uutiset/turku).

Yle Turun toimitus tuottaa radio- ja verkkosisältönsä itse, mutta Lounais-Suomen tv-uutiset tehdään yhteistyössä Yle Satakunnan kanssa. Alueen televisiouutiset lähetetään arkisin kahdesti (3 minuutin uutiset YLE TV1 sekä 10 minuutin uutiset YLE TV2 -kanavalla). Yle Turku lähettää kaikki lähetykset itse. Tarvittaessa se tekee yhteistyötä Ylen valtakunnan uutisten kanssa.

Yleisradion valtakunnallinen uutistoiminta alkoi 1920-luvulla. Television uutislähetykset käynnistettiin 1950-luvun lopulla ja radiouutistoimitus vajaa vuosikymmen myöhemmin. Teksti-TV:n uutiset alkoivat 1980-luvulla ja internetin uutistuotanto 1990-luvun lopulla. (Yleisradio Oy 2012.) Suomalaisista 89 prosenttia pitää Ylen uutisia erittäin tai melko luotettavina. Yli puolelle suomalaisista Yle on uutisten ykköstoimittaja, ja 43 prosentille väestöstä Ylen uutiset tv:ssä on ensisijainen uutislähde. (Yleisradio Oy 2013a.)

Yle on toiminut Turussa 1940-luvulta ensin Kristiinankatu 1:ssä, myöhemmin Konserttitalolla ja 1970-luvulla se muutti Käsityöläiskadulle (Luotohaara, Seppo, henkilökohtainen tiedonanto 18.04.2013). Turun Radion toimitus perustettiin vuonna 1982. Vuonna 2000 toimitus muutti nykyiseen sijaintiinsa, Aurakadun ja Eerikinkadun kulmassa sijaitsevaan KOP-kolmioon. Samana vuonna alkoivat alueelliset televisiouutislähetykset. (Haarala, Joona, henkilökohtainen tiedonanto 20.02.2013.)

KOP-kolmion muutettiin, koska uusi tekniikka vaati uudenlaisia tiloja ja toimitus haluttiin muuttaa Turun ydinkeskustaan. Nykyisillään työtilat ovat kahdessa kerroksessa. KOP-kolmion 7. kerroksessa työskentelevät Yle Turun radio-, televisio- ja verkkotoimitus sekä freelancereita. 6. kerroksen jakavat television tuotantotilat (studio, ohjaamo), Svenska Ylen toimitus sekä valtakunnan tuotannossa

kiinteästi työskentelevät kuvaajat. Yle Turun palveluksessa työskentelee noin 25 henkeä, joista 20 on toimittajia. (emt.)

Yle Turun tilat rakennettiin vuonna 2000 avotoimistoksi, joissa päälliköillä ja tuottajilla olivat omat huoneet. Nykyisten kahden kerroksen lisäksi Ylellä oli vuoteen 2010 asti tiloja myös KOP-kolmion 5. kerroksessa (Luotohaara, Seppo, henkilökohtainen tiedonanto 18.04.2013). Viime vuosina huoneiden seiniä on kaadettu, jotta avokonttoria on saatu laajennettua (Haarala, Joona, henkilökohtainen tiedonanto 20.02.2013).

Avokonttorin laajentamisella on tähdätty tiedon parempaan kulkuun. Kolme vuotta sitten toimittajien työpisteiden yhteyteen rakennettiin uutisdeski, jossa työskentelevät tuottajat, päälliköt, verkkotoimittajat ja uutistenlukijat. Näin ollen koko toimitus tekee töitä samassa tilassa. Toimistotilojen muutokset selittyvät myös Yleisradion organisaatiouudistuksilla. Esimerkiksi Yle Turun aluetelevisio ja Turun Radio toimivat ennen omillaan, mutta ne yhdistettiin vuonna 2003, joten tiimityön tarve kasvoi. (emt.)

Avotilan, lähekkäin työskentelyn, katsottiin tukevan eri välineiden integroitumista ja tekevän saman materiaalia versioimisesta eri välineisiin helpompaa (emt). Turun aluetoimittajan työnkuvassa korostuu monimediallisuus, mitä Yle on halunnut tukea uusilla työtilaratkaisulla (Ylen vuosi 2012, 24–25).

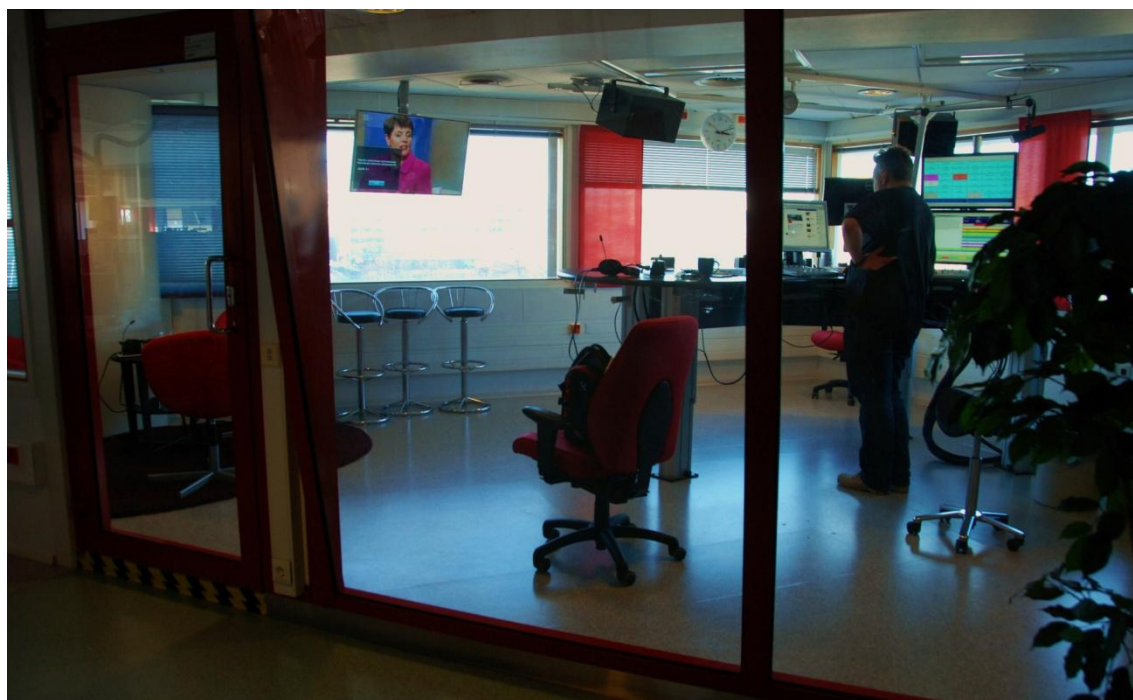
Saman päivän aikana toimittaja tekee taustatutkimuksen, haastattelee jutun eri osapuolet sekä kuvaa haastattelut ja kuvituskuvat. Tästä hankitusta materiaalista toimittaja tekee uutissähkeen ja alle minuutin mittaisen audion radiouutisiin, pidemmän audion radion päivittäispuolelle, käsikirjoittaa tv-jutun tai sähkesatosen, eli uutissähkeen ja haastateltavan kommentin, sekä editoi sen ja vielä kirjoittaa nettijutun. (Kasvinen 2012, 15.)

Vaikka Yle Turun tilat ovat alun perin rakennettu yhdistämään huone- ja avotoimistoa, nykyisellään se on muokkautunut muistuttamaan monitilatoimistoa. Työntekijät tekevät töitä avotilassa, mutta esimerkiksi palavereja, editointia ja

puhelinhaastatteluita on mahdollista tehdä suljetuissa tiloissa. Vain päälliköllä ja muutamalla freelancerilla on oma huone. (Haarala, Joona, henkilökohtainen tiedonanto 20.02.2013.) Aulan yhteydessä on henkilökunnan ruokailutilat.

Avokonttoriin tottuu, varsinkin kun toimitus on näin pieni eikä hälyä ole niin paljoa. Olen huomannut, että nuoret toimittajat tekevät useimmin töitä työpisteellä avokonttorissa. He eivät välttämättä edes ymmärrä, että hiljaisen tilan (mm. studio, editointihuone) voisi ottaa itselleen haltuun. (Joona Haarala 20.02.2013.)

Avotoimistoa äänieristää jonkin verran pehmustetut sermit työpisteiden välillä, mutta ääni kimpoilee kovasta lattiasta. Toimituksessa on jatkuvasti radio päällä. Erityistä hiljaisuutta vaativat tilat, kuten radiostudiot (ks. Kuva 5), on vuorattu tuplaikkunoilla ja kelluvalla lattialla. (emt.) Kelluvalla tarkoitetaan lattiaa, jossa on pehmeä eristekerros ja vasta sen päällä rakenne (kuten rakennuslevy). Ratkaisua käytetään meluisissa tiloissa tai tavoiteltaessa askeläänieristykseen lisäksi hyvää ilmajäänieristystä. (Kylliäinen & Hongisto 2007, 122.)

Kuva 5. Lasilla on luotu illuusio, että radiotoimittaja työskentelee samassa avotilassa muun toimituksen kanssa. Kuva: Maria Rantanen

4 AINEISTON ANALYYSI

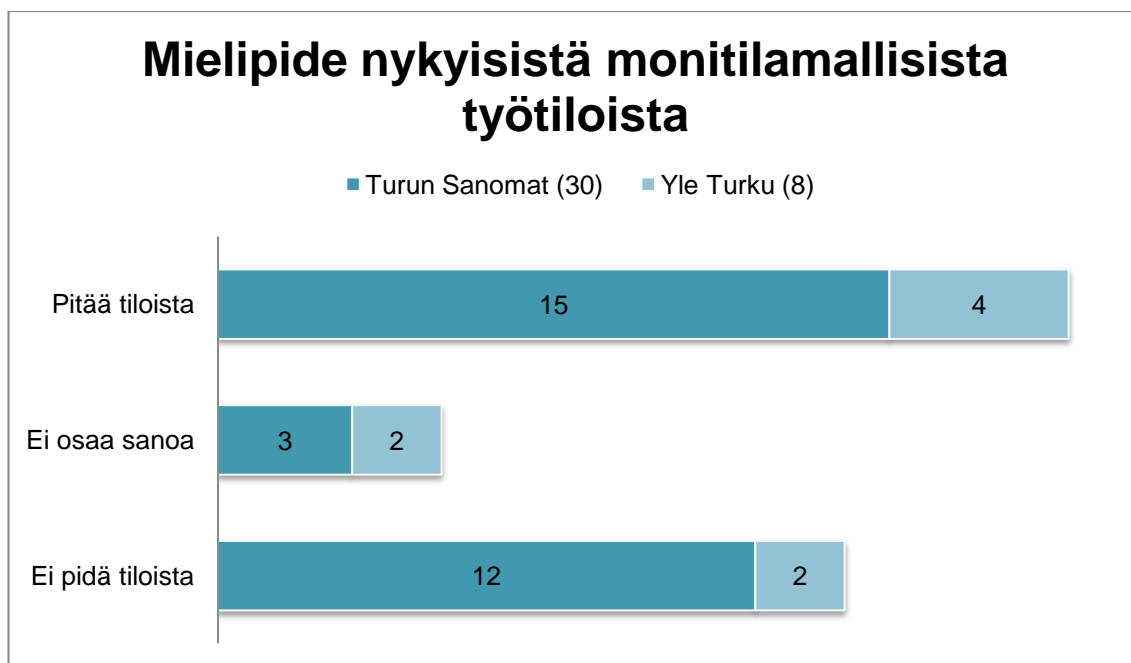
Kyselytutkimukseen vastasi Turun Sanomien noin 100 toimittajasta 30, Yle Turun 20 toimittajasta 8 ja Tohlopin Lasten ja nuorten 11 toimittajasta vastauksia saatiin neljältä. Kyselyyn vastanneista Turun Sanomien toimittajista 8 (monimedia- sekä lehti- ja verkkotoimittajat), Tohlopin Lasten ja nuorten toimituksen 2 ja Yle Turun toimittajista 5 tekevät monimediallista työtä. Kyselyihin oli mahdollista vastata maaliskuun ensimmäisinä viikkoina.

Kyselylomakkeen saatteessa vastausaika oli rajattu viikkoon. Aikarajan asettamiseen päädyttiin, jotta toimittajat vastaisivat kysymyksiin mahdollisimman nopeasti. Liian lavea vastausaika saattaisi johtaa siihen, että kysely unohtuu sähköpostiin. Tohlopin Lasten ja nuorten toimitusta muistutettiin kyselystä sähköisesti vastausajan mentyä umpeen. Vastausaikaa jatkettiin seuraavaan viikkoon, sillä ensimmäisellä viikolla vastauksia saatiin ainoastaan yhdeltä toimittajalta.

Olisi ollut toivottavaa, että kyselyihin olisi saatu vielä enemmän vastauksia. Nyt analysoitavana on 30 % Turun Sanomien toimittajien, 40 % Yle Turun ja 36 % Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimituksen toimittajien ajatuksista. Lomaketutkimusten vastauksia tukee kuitenkin monimediatoimittajien ja organisaation edustajien tarkempi haastattelu. Kaikkiaan kyselylomaketutkimukseen vastanneista 52 % oli naisia ja 48 % miehiä. Suurin osa (48 %) kertoi olevansa 46–59-vuotias ja työskennelleensä alan tehtävissä yli 10 vuotta (76 % vastaajista).

4.1 Soveltuuko monitilatoimisto työympäristöksi?

Kyselylomaketutkimukseen vastanneista Yle Turun (8) ja Turun Sanomien (30) toimittajista hieman yli puolet kokee nykyisen monitilatoimistoympäristön soveltuvan työmiljöökseen (ks. Kuvio 1). Sama ajatusmalli näkyy monitilatoimiston kokeneiden monimediatoimittajien (13) vastauksissa. Monimediatoimittajista vähän yli puolet (7) piti nykyisiä työtilojaan hyvinä, 3 ei osaa sanoa ja 3 pitää niitä huonointa.

Kuvio 1. Turun Sanomien ja Yle Turun toimittajien kokemukset nykyisistä työtiloista.

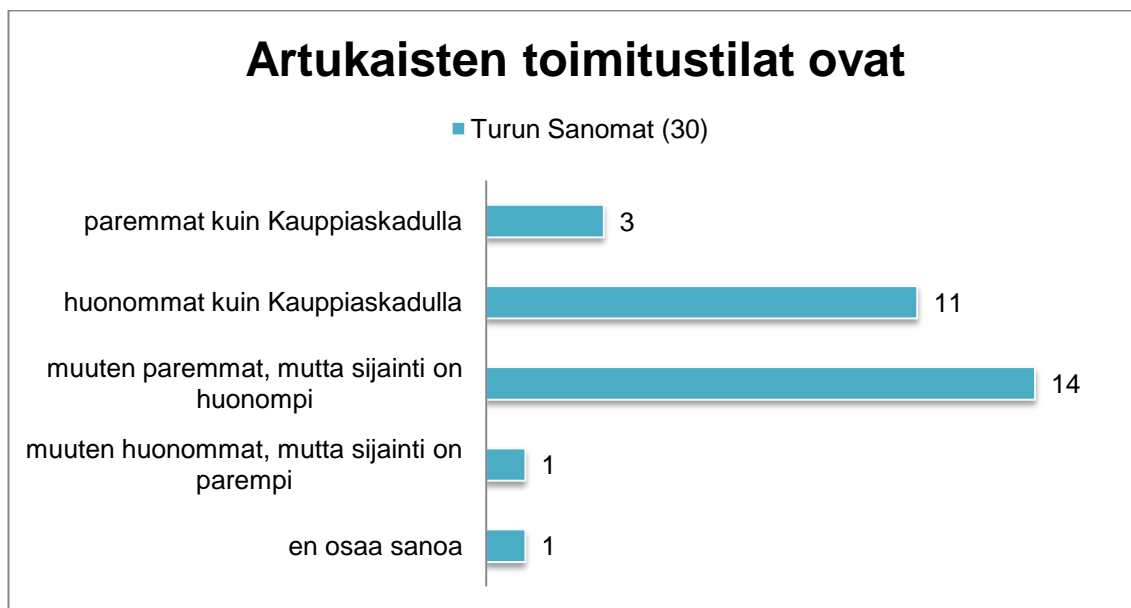
Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimitus muuttaa monitilatoimistoon syksyllä 2013. Iina Suominen kokee, että ”muutto uusiin tiloihin ei saa työntekijöitä kiljumaan riemusta”. Vaikka Suomisen mukaan suuri osa työntekijöistä jäisi mieluummin nykyiseen huonetoimistomalliseen työtilaan, tuleva monitilatoimisto ei saa osakseen kovin suurta vastustusta. Kyselylomaketutkimukseen vastanneista toimittajista 2 muuttaa uusiin tiloihin hyvillä mielin, 1 ei osaa sanoa ja 1 epäilevin mielin. Kolme vastaajaa kokee nykyisen huonetoimiston sopivan hyvin toimittajan työympäristöksi. Yksi vastaajista kaipaa uudistusta vanhoihin tiloihin.

Omat huoneet pitkien käytävien varrella ovat epäfunktionaaliset, huoneiden sijoittelu estää tietoa liikkumasta, myöskin yhdessä ideointi tuntuu välillä hankalalta. Työtilat eivät ole viihtyisät, vaan kulahtanutta seitkytlukua. Työtilat eivät edesauta innovatiivista otetta, vaan kannustaa jatkamaan vanhoilla ideoilla niin kuin ennenkin. (verkkotoimittaja)

Tohlopin kyselytutkimukseen vastanneilla toimittajilla ei ole kokemusta avomallisesta toimituksesta. Myös ne toimittajat, jotka kertovat muuttavansa hyvillä mielin uuteen toimistoon, kuvailevat uusien tilojen herättävän kysymyksiä ja

epävarmuutta. Pelkona on, että avomallisessa työtilassa ei pysty kunnolla tekemään luovaa työtä.

Kyselyyn vastanneista Turun Sanomien toimittajista puolet (15) kokee Artukaisten monitilatoimiston soveltuvan hyvin työympäristökseen. Monikanavallista työtä tekevistä toimittajista 4 pitää tiloja hyvänä, 1 ei osaa sanoa ja 3 ei pidä niistä.

Kuvio 2. Miten TS:n toimittajat kokevat nykyiset työtilat verrattuna vanhoihin.

Lähes puolet kyselyyn vastanneista toimittajista jakaa kollegansa Jouko Vähä-Koskelan mielipiteen, että Artukaisten työtilat ovat paremmat kuin vanhat Kauppiaskadun tilat, mutta sijainti kaupungin laidalla on huonompi (ks. Kuvio 2). Huomattava määrä kokee myös nykyiset tilat huonompana kuin edelliset tilat Kauppiaskadulla. Kauppiaskadulla toimitus pyöri neljässä kerroksessa pienissä avotoimistoissa. Turun Sanomat muutti Artukaisiin loppukesästä 2011.

Myös Kauppiaskadulla oli avotoimisto, mutta tilaa oli enemmän, pöydät isommat, työasento parempi ja ikkunasta näkyi torille, sermit korkeammat. Ainoat positiiviset asiat ovat ilmainen parkkipaikka ja se että tietokoneet on sijoitettu niin, ettei joudu olemaan selkäräjä työkavereihin. Muuten istutaan kuin kanat orrella, sanonta "kiinalainen ompelimo" kuvaa melko hyvin tilaa. (lehtitoimittaja)

Kyselyyn vastanneista Yle Turun toimittajista 4 pitää nykyistä työympäristöään hyvänä, 2 ei osaa sanoa ja 2 ei pidä niitä työnkuvaan soveltuvana. Vastaajista 5 on monimediatoimittajia: 3 pitää tiloja hyvinä ja 2 ei osaa sanoa. Yle Turun tilat rakennettiin alkujaan vuonna 2000 huonetoimistoksi. Minna Rosvall kuvailee seinien kaatamiselle ja kolme vuotta sitten rakennetulle keskuspyydälle olleen tilausta, jotta tieto saatiin paremmin kulkemaan. Lähes kaikki kyselyyn vastanneet toimittajat, seitsemän kahdeksasta, eivät kaipaa enää omaa työhuonetta. Nykyisten työtilojen toimivuutta tulisi parantaa kuitenkin esimerkiksi akustiikan päivittämisellä niin, että se vastaisi avomallisen toimiston vaatimuksia.

Tilat vaativat viilausta: uusi ääntä eristävä lattiamateriaali, pintaremontti ja uudet kalusteet tekisi tästä viihtyisämmän. (johtotehtävissä)

Niin kauan kuin omille tavaroilla on säilytystilaa ja oma paikka, kaikki on hyvin. Avotilassa pysyy huomaamatta aika hyvin kärryillä siitä, mitä talossa tehdään. Tulemiseen ja menemiseen tottuu niin, että sitä ihan kaipaa lomilla. Kopissa ehtii istua yksinään sitten eläkkeellä. (radiotoimittaja)

Turun Sanomien ja Yle Turun toimittajien vastauksissa korostuu myös toimittajan iän merkitys, kun kysytään toimivinta työympäristöä. Yli 46-vuotiaat toimittajat olivat tyytymättömämpiä nykyiseen avomalliseen toimitukseen kuin 18–45-vuotiaat. Esimerkiksi Turun Sanomien 18–46-vuotiaista vastaajista 69 % piti Artukaisten tiloja hyvinä, kun yli 45-vuotiailla vastaava prosentti oli 35.

4.2. Yhteistyö on monitilatoimistojen valtti

Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimituksen toimittajat uskovat, että uuden monitilatoimiston vahvuus tulee olemaan tiedon parempi kulku sekä helpottunut yhteistyö eri ohjelmien ja projektien välillä. Sekä Yle Turun että Turun Sanomien toimittajat ovat kokeneet juuri yhteistyön ja tiedon kulun monitilatoimiston vahvuudeksi. Yhteistyö monitilatoimiston positiivisena elementtinä korostui myös opinnäytetyön toisessa luvussa (ks. Ominaisuudet: vahvuudet).

Turun Sanomilta 70 % ja Yle Turun kaikki kyselyyn vastanneet toimittajat kokevat avomallisen toimiston mahdollistaneen tai jokseenkin tukeneen paremmin

yhteistyötä eri osastojen välillä. Monimediatoimittajista vain yksi on jokseenkin sitä mieltä, että Artukaisten tilat eivät palvele yhteistyötä. Turun Sanomien haastattelupäivänä Jouko Vähä-Koskelan kanssa kävi neuvottelemassa esimerkiksi muita toimittajia, esimiehiä ja kuvaajia.

Turun Sanomien vastaajista noin 63 % ja Yle Turun 87,5 % kokee nykyisten tilojen mahdollistaneen tai jokseenkin mahdollistaneen tiedon parempaa kulkua. Ylen katsauksessa (Ylen vuosi 2012, 24) korostetaan, että uusien työtilojen tukeen tukea liikkuva ja nopeaa työskentelyä.

Vahvuus ehdottomasti nopeus, joka onkin välttämätöntä nopeassa uutistyyssä. Samoin asioiden jakaminen ja yhdessä pohtiminen ovat avokonttorissa helpompaa. (johtotehtävissä)

Yle Turun toimittajat kokevat uutisdeskin nykyisellään palvelevan tarkoitustaan. Turun Sanomilla puolet vastaajista (15) kokee keskuspöydän olevan toimiva tai jokseenkin toimiva. 11 toimittajista ei osaa sanoa, onko deski toimiva. Turun Sanomien keskuspöydän pyöreän muotoilun on kritisoitu heijastavan ääntä deskin vieressä sijaitseviin työpisteisiin. Myös Yle Turun Minna Rosvall joutui siirtämään työpistettään kauemmas, kun deskin äänet häiritsivät työrauhaa.

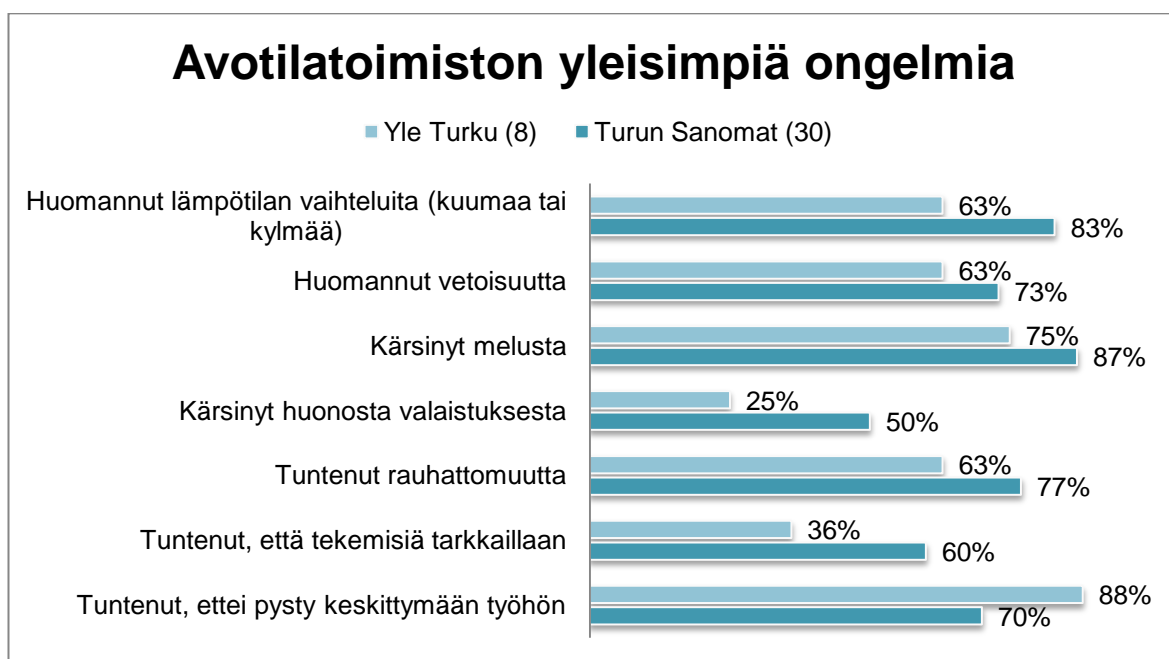
Turun Sanomien monitilatoimistossa työntekijöillä ei ole omaa työhuonetta. Toholpin Lasten ja nuorten toimituksen tulevaisuudessa ei nimetä tiettyjä työpisteitä, vaan päätepisteitä voi käyttää kuka tahansa (Rantala 2013b). Yle Turun vastaajista seitsemän kahdeksasta on samaa tai jokseenkin samaa mieltä, että nykyinen toimistomalli mahdollistaa tasa-arvoisemman työyhteisön. Turun Sanomien vastaava luku on vähän alle puolet (13) vastaajista. Toimittajista 11 ei osaa sanoa ja 6 toimittajaa on eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä, ettei Artukaisten avomallinen toimisto ole mahdollistanut tasa-arvoisempaa työyhteisöä.

Nopea tiedonkulku sekä spontaaneista kohtaamisista syntyvät juttuideat tai muu apu jutuntekoon. Helppoa ja luonnollista lähestyä kaikkia ihmisiä osastorajojen yli. Tervehdykset ja muut varsinaiseen työhön liittymättömät kohtaamiset päivän mittaan parantavat työilmapiiriä. Työn jakautumisen läpinäkyvyys. (lehtitoimittaja)

4.3 Eniten kärsitään melusta ja keskittymisvaikeuksista

Kyselytutkimuksen mukaan Yle Lasten ja nuorten toimituksen toimittajat pelkäävät tulevassa monitilatoimistossa rauhattomuutta, keskittymisvaikeuksia ja liian vähäistä yksityisyyttä. Kaikki vastaajat veikkaavat epätoivottua melua avomallisen toimiston huonoksi puoleksi (ks. 2.1.2 Ominaisuudet: haasteet). Turun Sanomien havainnointipäivänä ääni kantautuu työpisteiltä ja käytäviltä. Melua syntyy puheesta, tietokoneiden näppäilystä ja soivista puhelimista. Yle Turun tiloissa soi radio. Toimiston ääniolosuhteet ovat puutteelliset, jos yli 20 % työntekijöistä on tyytymättömiä (Hongisto & Kylliäinen 2008, 9).

Turun Sanomien toimittajista (30) 18 on kärsinyt, 8 on kärsinyt jonkin verran ja vain neljä vastaajaa ei ole kokenut kärsivänsä äänihäiriöistä työpisteellään. Vastaavasti Yle Turusta kaksi vastaajaa ei ole kärsinyt melusta. Yksi vastaajista on kärsinyt ja viisi on kärsinyt jonkun verran melusta työpisteellään.

Kuvio 3. Vastaukset prosentteina, miten moni toimittaja on kokenut (samaa mieltä tai jonkin verran samaa mieltä) avotilatoimiston yleisimpiä ongelmia työpisteellään.

Turun Sanomien Jouko Vähä-Koskela ei koe häiriintyvänsä paljoa melusta. Eniten ei-toivottua ääntä kantautuu työpisteen vieressä olevalta pääkäytävältä ja takana sijaitsevasta keskuspöydästä. Vähä-Koskela kokee monimediallisen työnkuvan pitävän hänet liikkeellä, joten häntä ei haittaa, vaikka pieni osa päivästä kuluisi rauhattomalla työpisteellä. Kun Vähä-Koskela työskenteli havainnointipäivänä työpisteellään, työkaverit keskeyttivät hänen huomionsa useasti (vähintään kymmenen kertaa tunnissa) erityisesti aamu- ja iltapäivällä.

Vähä-Koskelan mukaan työpisteen mahdollisiin vikoihin saattaisi kiinnittää enemmän huomiota, jos työnkuvana olisi työstää sisältöä yhteen välineeseen. Näin ollen työpäivä kuluisi todennäköisesti pääosin omalla työpisteellä. Yksilöllisten säätöjen tarve korostuukin lehtitoimittajien kyselytutkimusvastauksissa.

Veto ja kuumuus ovat vaihdelleet eri aikoina ja eri työpisteillä, mutta välillä töissä on oltava erityisen paljon vaatetta, koska palelen muutenkin helposti. Valaistus on ongelma lähinnä vain silloin, kun valot eivät automaattisesti syty työpisteelle, vaan ne on erikseen käytävä sytyttämässä oven vierestä eli suhteellisen kaukaa. Rauhattomuus ja keskittymiskyvyttömyys vaivaavat usein. (lehtitoimittaja)

Kaikki kyselyihin vastanneet ovat kärsineet vähintään jonkin verran jostain avomallisen toimiston yleisemmästä ongelmasta (ks. Kuvio 3). Vähä-Koskela uskoo myös eri persoonien reagoivan eri tavoin ärsykkeisiin.

Melu häiritsee vain, jos olen ärsyyntynyt muuten. Silloin laitan kuulokkeet ja kuuntelen musiikkia kännykästäni. (johtotehtävissä)

Työpisteeni on periaatteessa hyvässä paikassa. Pöytäni on heti uutispääliköiden ja deskin läheisyydessä. Periaatteessa tieto kulkee hyvin, kun voi huudella sermin yli. Toisaalta paikkani on sisääntuloväylän edessä, joten kaikki toimituksessa käyvät muut toimittajat tai tutut pysähtyvät aina ensimmäiseksi työpisteeni viereen. Joskus paikka on siis rauhaton, mutta siihen tottuu. (monimediatoimittaja)

4.4 Avotila vaatii käyttäytymisnormeja

Turun Sanomien toimitus on rakennettu monitilatoimitukselle tyypillisesti eriluonteista työtä palvelevista tiloista. Yle Turun huonetoimisto on vuosien saatossa muokkautunut myös niin, että työpisteet ja deski ovat avotilassa, mutta esimer-

kiksi palavereita ja puheluita varten on mahdollista siirtyä suljettuun huoneeseen. Yleisesti ottaen kyselyyn vastanneet toimittajat ovat melko tyytyväisiä eri työtilojen määriin (ks. Kuviot 4–5).

Turun Sanomien Artukaisten toimitustiloissa ollaan erityisen tyytyväisiä ruokailutiloihin. 11 vastaajaa on samaa mieltä ja 12 jokseenkin samaa mieltä, että ruokailutila on hyvä. Myös 5 vastaajista oli samaa mieltä ja 14 jokseenkin samaa mieltä, että toimituksesta löytyy tarpeeksi hiljaisia taukotiloja. Turun Sanomien kommentoissa kritisoitiin, että kullekin tilalle pitäisi määritellä selkeämpi tarkoitus, jottei esimerkiksi taukotiloissa pidettäisi palavereja.

Pienempiä palaveritiloja voisi olla enemmän. Kahvihuone ei aina ole kovin rauhallinen ja kun vessatkaan eivät ole yksittäisiä koppeja, kuten Kauppiaskadulla, ei kokonaan rauhallisia tiloja välttämättä juuri ole. Puhelinkoppeja voisi olla myös enemmän, mutta en tiedä käyttäisivätkö ihmiset niitä silti enempää, koska haastatteluissa tarvittavat tiedot ovat usein koneella. (monimediatoimittaja)

Kuten tutkielman toisesta luvusta käy ilmi (ks. Tutkielman lähtökohdat), uutistoimitusten monitilaympäristö suunnitellaan pääasiallisesti verkon ja ripeämmän uutistyyntöön ehdoilla. Vaikka suurempi osa Turun Sanomien vastaajista on tyytyväinen työpisteensä kokoon, verrattuna muihin väittämiin toimittajat ovat eniten tyytymättömiä (7) tai jokseenkin tyytymättömiä (6) työpisteeseensä. Kritiikkiä nousee erityisesti lehtitoimittajien vastauksista.

Kaappitilaa kirjoille, jemmattaville aineistoille sekä henkilökohtaisille tavaroille on aivan liian vähän. Pöytätilaa on liian vähän - hyvä kun päivän lehden mahtuu siihen levittämään. Työpisteiden pienuus tuntuu erityisen tyhmältä nyt, kun moni työpiste on irtisanomisten jäljiltä tyhjänä. (lehtitoimittaja)

Häiritsevintä on hälyisyys sekä se, että yhdelle työntekijälle on varattu niin vähän pöytä- ja kaappitilaa. Ei ole ymmärretty sitä, ettei kaikille osastoilla tehdä päiväkohtaista työtä, jonka materiaalit voi jutun ilmestymisen jälkeen heittää pois. Lukemisto- ja erikoissivujen toimittajilla olisi tarve säilyttää monia erikoistumisalaansa liittyviä aineistoja! Varsinaisia suunnittelun kukkasiasia ovat kaapit, joihin eivät syvyysuunnassa edes mahdu ne lokerikot, joita toimituksessa on ollut tarjolla tavaroiden säilyttämiseen. (lehtitoimittaja)

Kuvio 4. TS:n toimittajien kokemuksia toimituksen eri tiloista.

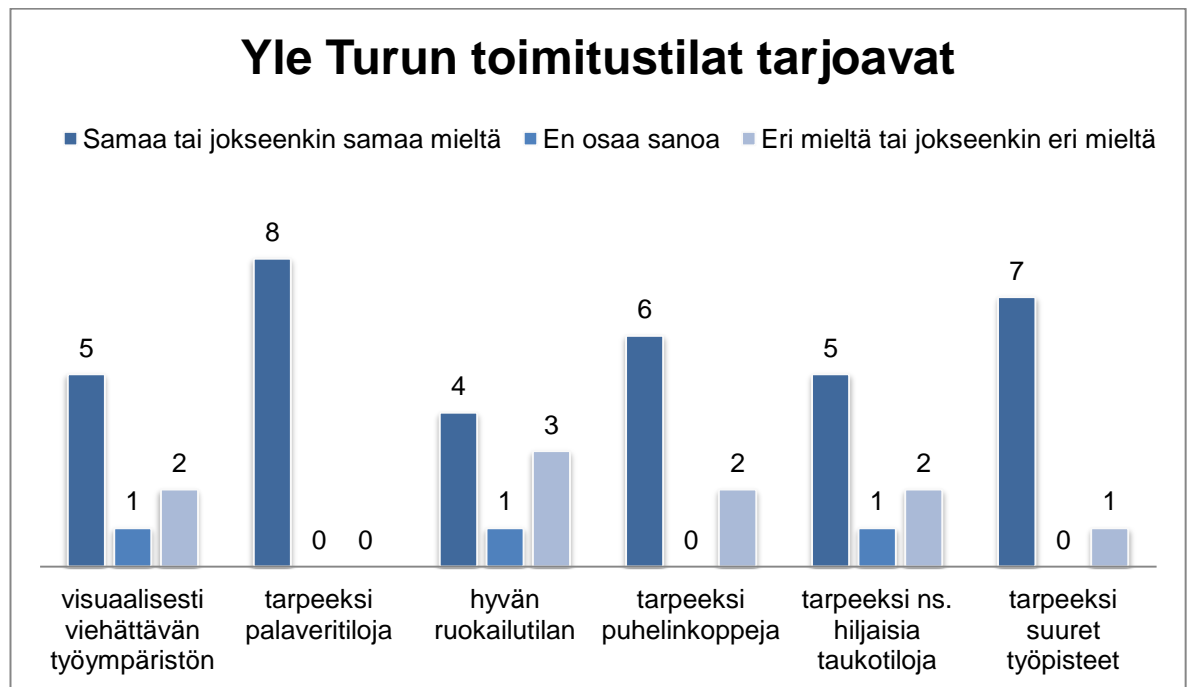
Myös Yle Tohlopin toimittajien vastauksissa ilmenee huoli, mihin sijoittaa omat tavarat monitilatoimistossa. Lisäksi korostui kuulosuojaimien ja keittiön tarve, kun kyselylomaketutkimuksessa tiedusteltiin, mitä kaivataan tuleviin työtiloihin.

Säilytystilaa tavaroille. En usko että pystyn heti työskentelemään ja 'tallentamaan' kaiken tarvittavan tiedon läppäriille tai tablettikoneeseen. Tarvitsen tilaa esim. tuotantokalentereille ym. aikataulujen hahmottamiselle. (televisiotoimittaja)

Pahinta uudessa työtilassa olisi, jos joutuisi ottamaan työpisteen kulkureitin läheisyydestä (selän takaa kävelee ihmisiä). Se haittaisi pahasti keskittymistä. Toivoisin, että uudessa työtilassa panostettaisiin työpisteiden ergonomiaan (jokaiselle sähköllä toimivat omat pöydät, jolloin voi työskennellä myös seisaaltaan) sekä ilmastointiin (tällä hetkellä toimii todella huonosti). Olisi kiva, jos työtiloissa olisi myös väriä ja visuaalista leikkisyyttä sekä viherkasveja. (verkkotoimittaja)

Yle Turun toimittajat ovat yhtä mieltä, että palaveritiloja on (5) tai on jokseenkin (3) tarpeeksi. Tuottaja Haarala kertoo toimituksessa olevan palaveritila, jota ei käytetä useinkaan lainkaan. Erityisen tyytyväisiä Yle Turussa ollaan työpisteisiin. Vain yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä työpisteiden koon riittävydestä.

Ylellä suurinta hajontaa tyytyväisyydessä aiheuttivat ruokailutilat. Yksi vastaajista oli väittämän kanssa samaa mieltä, että toimituksen ruokailutilat ovat hyvät.

Kuvio 5. Yle Turun toimittajien kokemuksia toimituksen eri tiloista.

Tutkija Suvi Nenosen (Rakennustaito 2012) mukaan monitilaympäristö edellyttää toimiakseen yhteisiä pelisääntöjä ja mitä todennäköisimmin muutoksia organisaation vanhoihin toimintatapoihin. Lasten ja nuorten toimituksen päällikkö Rantala uskoo, että muutettaessa uusiin tiloihin täytyy laatia pelisäännöt esimerkiksi äänenkäytöstä ja puheluiden puhumisesta. Turun Sanomilla pyritään kävelemään paikasta toiseen pääkäytävillä ja vältetään liikkumista toisten työpisteen takana. Korville asetetuilla kuulosuojaimilla osoitetaan, ettei työskenteilyä saa häiritä. Yle Turun Minna Rosvall sulkeutuu editiin, kun kaipaa rauhaa.

Melu johtuu työkavereista, jotka puhuvat puhelimeen tai keskustelevat työasioista työpisteiden välillä tai käytävällä. Myös toimituksessa alati ravaavat vierailijaryhmät tuovat hälyä. Pidän kuulosuojaimia, mutta ne eivät poista lähellä olevaa puheääntä (eikä niiden kai ole suunniteltukaan alun perin niin tekevän). Jos kaipaan täyttä hiljaisuutta, laitan kuulosuojaimien alle korvatulpat. (monimediatoimittaja)

Turun Sanomien toimittajista 70 % ja Yle Turun toimittajista 63 % ovat kokeneet

joutuvansa muuttamaan käyttäytymistään, jotta työtilat palvelisivat paremmin koko työyhteisöä. Jouko Vähä-Koskela ja Minna Rosvall kertovat joutuvansa kiinnittämään huomiota kuuluvaan ääneensä, jotta häiritsisivät mahdollisimman vähän työkavereita. Kyselylomaketutkimuksissa avomallisesta työympäristöstä johtuneiksi toimintatapojen muutoksiksi mainitaan muun muassa puheliaisuu- den hillitseminen, pyrkimys mahdollisimman hiljaiseen työskentelyyn, henkilö- kohtaisten keskustelujen siirtäminen suljettuihin tiloihin, ovien sulkeminen sekä kuulosuojainten ja puhelinkoppien käyttö.

Yle Turun toimittajista selvä enemmistö (kuusi kahdeksasta) mainitsee soitta- vansa lyhyet puhelut työpisteeltä, pitkät puhelut (esimerkiksi haastattelut) puhe- linkopista tai muusta hiljaisesta tilasta. Sama pätee Turun Sanomilla, sillä vas- taajista 57 % kertoo suosivansa puhelinkoppeja pitkissä työpuheluissa. Vastaa- jista 20 % soittaa kaikki puhelut puhelinkopista ja 17 % soittaa kaikki työpuhelut suoraan työpisteeltään.

Kun itse pitäisi keskittyä ja puhua esim. puhelimeen tärkeitä puheluita, muitten löpöttely ja äänekäs käkättäminen haittaavat. Etkä voi kantaa työpistettäsi ja - päätettäsi johonkin hiljaiselle alueelle. (lehtitoimittaja)

4.5 Huonetoimisto koetaan parhaaksi työympäristöksi TS:lla

Kyselytutkimuksissa vastaajia pyydettiin merkitsemään toimistomallit, joissa he ovat työskennelleet toimittajana. Jatkokysymyksenä oli mahdollista kertoa, mikä koetuista toimistoista on toiminut työn kannalta parhaiten. Kolmesta toimituk- sesta saatiin kaikkiaan 36 vastausta. Turun Sanomien ja Yle Turun toimittajista oman huoneen koki parhaaksi yhteensä 10 toimittajaa, huoneen jaettuna muu- taman henkilön kanssa 10 vastaajista. Pienen avotoimituksen koki parhaaksi 8 toimittajaa sekä suuren avotoimituksen 8 vastaajista.

Kun verrataan tarkemmin Yle Turun ja Turun Sanomien toimittajien vastauksia, Yle Turun toimittajat kokivat avotilatoimitukset toimivampana ratkaisuna. Turun Sanomista vastanneista 38 % koki (pienen tai suuren) avotoimiston olevan toi-

mivin työympäristö, kun taas Yleltä näin koki olevan 78 %. Prosenttiero on vo-
 olla useampia syitä. Yle Turussa monitilatoimistomalli on ollut käytössä vuosia,
 joten siihen on saatettu tottua. Toisaalta Yle Turku on toimituksena pienempi ja
 tuotettu sisältö monimediallisempaa. Vastauksista huomasin, että Turun Sano-
 mien toimittajien pääajatukset ovat printtimediassa. Ideointi ja sosiaaliseen vuo-
 rovaikutuksen tarpeen mielletään täyttyvän jo muutaman hengen työhuoneissa.

Oma huone on aivan ihanteellinen, kun tarvitsee kirjoitusrauhaa ja keskittymistä.
 Mutta se on myös kovin tylsä eikä yhtään inspiroiva. Isossa avotoimistossa pää-
 see luovempaan fiilikseen, kun voi heitellä ideoita työkaverin kanssa. Toisaalta
 kova melu avotoimistossa on välillä tosi häiritsevää. Ehkä paras vaihtoehto olisi
 työhuone, jonka voisi jakaa muutaman hyvän ja samasta aihepiiristä kirjoittavan
 kollegan kanssa. Saisi tarpeeksi omaa rauhaa, mutta samalla luovan ja innosta-
 van työympäristön. (monimediatoimittaja)

Turun Sanomilla myös suuri osa vastanneista monimediatoimittajista (7) näki
 huonetoimiston parhaana ratkaisuna, kun taas Yle Turun viidestä vastanneesta
 monimediatoimittajasta neljä koki avotoimiston toimivimpana työympäristönä.
 Vastauksissa korostui monitilatoimistomaisuus: avotoimisto toimii, jos tarpeen
 tullen on mahdollista päästä keskittymään suljettuun huoneeseen.

Avotoimisto, ääntä ja meteliä on ehkä enemmän, mutta ajatuksia on helpompi
 vaihtaa muiden toimittajien kanssa ja vireys pysyy paremmin yllä. Toimituksesta
 löytyy toki rauhallisia huoneita, joihin voi vetäytyä. (monimediatoimittaja)

Pieni avotila on ollut käytännössä paras, sosiaalinen kontrolli pitää häiriöt koh-
 tuullisina ja tilassa on usein ns. tekemisen meininki. Omassa huoneessa tahtovat
 priorisoida omat asiat. Omassa huoneessa on myös vaikea päästä eroon pöy-
 dänkulmalla yksinpuhelua pitävästä läheisriippuvaisesta. (radiotoimittaja)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tehtävänä oli tutkia teemahaastattelujen ja kyselylomaketutkimusten avulla, miten monitilatoimisto sopii erityisesti monimediatoimittajien työympäristöksi. Tutkimuskohteina olivat Yle Turun, Turun Sanomien ja Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimitukset. Opinnäytetyön toisessa luvussa (ks. 2.1 Monitilatoimistossa yhdistellään avotoimistoon erilaisia tiloja) eriteltyt vahvuudet ja heikkoudet todentuivat kyselylomaketutkimusten ja haastattelujen vastauksissa.

Avotila tarjoaa luonnollisen tilan, jopa pakottaa avoimuuteen. Arvostan sitä. Huomaavaisuus työtovereita kohtaan on tärkeä asia, sitäkin mielestäni avoin tila edellyttää. Tilassa on erilaisia osia/tiloja, joissa on erilainen tunnelma, mitä arvostan myös. Heikkous on se, että joidenkin on vaikea keskittyä työskentelyyn avoimessa tilassa. (...) Avotoimituksessa syntyy spontaaneja tiimejä yli perinteisten osastorajojen, mikä on äärettömän arvokas asia. Myös mahdolliseen työpaikkakiusaamiseen on mahdollista puuttua paremmin, koska se on todennäköisesti helpommin havaittavissa. (johtotehtävissä)

Turun Sanomien sekä Yle Turun toimittajat ja monimediatoimittajat olivat nykyisistä työtilaratkaisuksista enimmäkseen yksimielisiä. Hienoinen enemmistö piti nykyisiä tiloja toimivina. Eroavaisuuksia syntyi, kun verrattiin keskenään Turun Sanomien ja Yle Turun toimittajien ajatuksia parhaasta toimistoratkaisusta. Jo useamman vuoden monitilaympäristössä työskennelleet Yle Turun toimittajat kokivat avomallisen toimistotilan järkevimpänä toimitusratkaisuna toimittajan työssä, kun taas Turun Sanomilla korostui kaipuu huonetoimistoon ja entisiin Kauppiaskadun tiloihin. Tähän saattaa olla syynä esimerkiksi koetun työtilan kokoero, sillä Ylen toimituksessa toimitushenkilökuntaa työskentelee noin 20, Turun Sanomilla 100. Turun Sanomien toimittajat kuvailivat vastauksissaan Artukaisten tiloja esimerkiksi ”halliksi” ja ”kiinalaiseksi ompelimoksi”.

Myös toimittajien työnkuva saattaa vaikuttaa, miksi monitilaympäristö koetaan eri tavalla Yle Turussa ja Turun Sanomilla. Turun Sanomien toimittajat painottivat vastauksissaan kirjoittamista ja printtilehteä, Ylellä korostui selkeästi monimediallinen työ (Ylen vuosi 2012, 24–25), mikä saattaa lisätä esimerkiksi yhteistyön ja liikkuvuuden tarvetta. Yle Turun Minna Rosvall toteaa ”kunhan melu saa-

taisi kuriin, avotoimisto olisi paras toimituksen tilaratkaisu”. Samoilla linjoilla oli tosin myös Turun Sanomien toimittajia.

Avotoimisto toimii hyvin uutistyössä, kun uutispäällikön ja työkavereiden kanssa on helppo neuvotella. Myös graafikoiden ja taittajien luona on helppo käydä. Keskittymistä vaativien, etenkin pitkien juttujen kirjoittamisessa avokonttori on minulle erittäin huono - näin oli tosin myös Kauppiaskadulla. Kaiken kaikkiaan Artukaisissa on vähemmän melua, kuin voisi luulla, akustiikka on suunniteltu varsin hyvin ja puhelinkoppeja on aiempaa enemmän. (monimediatoimittaja)

Turun Sanomien monimediatoimittaja Jouko Vähä-Koskelan kokee, että hänen työnkuvaansa Artukaisten monitilaympäristö soveltuu. Kyselylomaketutkimuksessa eniten kielteisiä ajatuksia Artukaisten tiloista nousi lehtitoimittajilta. Uusia tiloja suunnitellessa tulisi huomioida tarkasti toimittajien työnkuva käytännössä: panostetaanko tiettyyn välineeseen vai monikanavaisuuteen, vaatiiko työ luovuutta, keskittymistä vai nopeutta. Monitilatoimisto soveltuu esimerkiksi eri tavalla monimediatoimittajalle kuin printtitoimittajalle, joka pääasiallisesti työskentelee yhdellä työpisteellä. Tutkija Valtteri Hongiston (2008, 9) mukaan kognitiivisesti vaativia töitä harvoin voi tehdä tehokkaasti avotilassa. Mielenkiintoista olisi seuraavaksi lähteä tutkimaan, miten rauhattomaksi koettu työtila vaikuttaa toimittajan työskentelyyn ja tuotteen (journalistiseen) sisältöön.

Jotta monitilatoimisto palvelisi tarkoituksellisesti, sekä työntekijän että työnantajan tulee asennoitua uusiin tiloihin uusilla toimintatavoilla (Rakennustaito 2012). Esimerkiksi suurin osa kyselyyn vastanneista Yle Turun ja Turun Sanomien toimittajista soittaa työpuheluja avotilassa sijaitsevilta työpisteiltä, vaikka melu koetaan tilojen suurimmaksi ongelmaksi ja vaikka puhelinkoppeja tai muita suljettuja tiloja olisi tarjolla. Turun Sanomilla työpisteeltä soitettavat puhelut tosin selittyvät käytännöllä. Usein toimittajilla on haastattelujen muistiinpanot sähköisessä muodossa, mutta kaikissa puhelinkopeissa ei ole näyttöpäätettä.

Puhelinkoppeja voisi olla myös enemmän, mutta en tiedä käyttäisivätkö ihmiset niitä silti enempää, koska haastatteluissa tarvittavat tiedot ovat usein koneella. (monimediatoimittaja)

Jotta monitilatoimiston ”uusia toimintatapoja” pystyttäisi soveltamaan, tulisi tarjota siihen tarvittavat resurssit – Turun Sanomien tapauksessa esimerkiksi liikkuvuutta tilasta toiseen edistävät kannettavat tietokoneet. Tekniikkaan ja suunnitteluun, kuten materiaaleihin ja sijoitteluun, panostamalla toimistosta saadaan toimivampi. Pienillä yksityiskohdilla on väliä. Esimerkiksi kolinaa vaimennetaan pehmustamalla liikuteltavien huonekalujen jalat ja työrauhaa parannetaan sijoittamalla taukotilat, joissa ja joiden läheisyydessä puhutaan paljon, kauemmas työpisteistä (Hongisto 2008, 42–45).

Suurin osa Turun Sanomien toimittajista kokee, ettei ole päässyt vaikuttamaan lainkaan toimituksen tarvehankintoihin (67 %) eikä teknisiin ratkaisuihin (63 %). Yle Turun toimituksessa puolet vastaajista kokee päässeensä tai päässeensä jonkun verran vaikuttamaan tilojen teknisiin ratkaisuihin ja 63 % toimitustilojen muokkaamiseen. Mikäli työntekijät otetaan aktiivisemmin mukaan työskentelyympäristön suunnitteluun, työtilat ja laitteet saadaan paremmin vastaamaan työn vaatimuksia ja niiden käyttäjän ominaisuuksia (Ketola 2007, 41). Vaikka henkilökunnan osallistuttaminen suunnitteluun vaatii tosin paljon aikaa (emt., 42), palkitsee se työviihtyvyytenä.

Koska avotilassa työskentelee yhtä aikaa paljon työntekijöitä, kaikkia ei pysty miellyttämään tietty sisälämpötila tai valaistus. Tekniikan kannattaisi mahdollistaa yksilölliset säätömahdollisuudet. Esimerkiksi kyselyyn vastannut lehtitoimittaja kertoo, että valaistusongelmat ratkesivat kohdevalolla. Säätömahdollisuudet eivät poista liikkuvuuden mahdollisuutta, vaan palvelevat, vaikka käyttäjä vaihtuisikin (Ketola 2007, 42). Esimerkiksi Turun Sanomien Artukaisten toimituksessa työpisteissä on sähköiset pöydät, jotka palvelevat eripituisia työntekijöitä sekä mahdollistavat työskentelyn niin istuen kuin seisaaltakin.

Uudenlaisissa työkäytännöissä voisi suosia etätöitä eli yhdistää tekniikan avulla kotona ja työpaikalla työskentelyä (Ketola 2007, 16). Näin rauhaa ja keskittymistä vaativat työt voisi tehdä toimiston hälinän ulkopuolella. Kyselylomaketutkimukseen vastannut monimediatoimittaja kertoo, että tekisi mieluiten tiivistä keskittymistä vaativat jutut etätöinä. Yle Tohlopin Lasten ja nuorten toimituksessa

kaikki vastanneet tekevät etätöitä noin kerran viikossa ja olisivat valmiita työskentelemään etänä useamminkin.

Kokonaisuudessaan voidaan tiivistää, että monitilatoimisto palvelee toimitusmiljöönä parhaiten, kun toimittajat tekevät liikkuvaa ja yhteispeliä vaativaa, kenties monimediallista, työtä. Jos toimittajan työnkuva pohjaa vahvasti keskittymistä vaativaan työhön, tulisi punnita, palveleeko meluinen työpiste tarkoitustaan. Toimiston tulee olla suunniteltu tukemaan päivittäistä työtä. Eri tiloissa kannattaa olla selkeät toimenkuvat ja pelisäännöt, jotta esimerkiksi melu saadaan minimoitua.

Toimintatavat uudessa toimistossa eivät saa perustua vanhoihin työtapoihin tai tottumuksiin (Ketola 2007, 42). Tätä puoltaa kyselylomaketutkimusvastauksissa saatu tulos, jossa yli 10 vuotta alalla työskennelleet toimittajat eivät olleet uusiin tiloihin yhtä tyytyväisiä kuin nuorempi sukupolvi. Radiotoimittajan mukaan uusiin tilojen käytänteisiin tottuu ja sopeutuu vähitellen ajan kuluessa.

Uskon, että uudet tilat ja uusi tapa olla töissä voi antaa myös uusia ideoita ja tapoja tehdä asioita. Tavallaan voi myös aloittaa puhtaalta pöydältä eli unohtaa menneet työasiat, jotka turhaan painavat mieltä. Tuuletetaan pölyt ja heitetään vanhat romut ja toimimattomat asiat roskakoppaan. Toivon, että toimituksen ihmiset lähtisivät uusiin tiloihin avoimin mielin ja miettivätkin asian hyviä puolia, eikä niin, että ei tule onnistumaan. Jos niin ajattelee, niin kyllä se varmasti onkin hankalaa. (verkkotoimittaja)

LÄHTEET

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4., uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Data Driven Journalism. 2013. Viitattu 11.03.2013 <http://datadrivenjournalism.net/about>

Ekana Innovation. 2013. Office nomad – toimistonomadi. Viitattu 13.03.2013 <http://ekana.wordpress.com/officenomad-toimistonomadi/>

Helle, M. 2009. Journalistisen työn muutos. Teoksessa Väliverronen, E. (toim.) Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus, 91–111.

Helle, M. 2010. Toimitustyö muutoksessa : toiminnan teoria ja mediakonseptin käsite tutkimuksen ja kehittämisen kehyksenä. Väitöskirja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino.

Helsingin Sanomat. 2012. Yle myy Tohlopin kiinteistönsä Tampereella. Viitattu 07.03.2013 <http://www.hs.fi/kotimaa/Yle+myy+Tohlopin+kiinteist%C3%B6ns%C3%A4+Tampereella/a1305607948332>

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2004. Tutkimushaastattelu : Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.

Hongisto, V. & Kylliäinen, M. 2008. RIL 243-3-2008, Rakennusten akustinen suunnittelu : toimitot. Helsinki: Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry.

Huovila, T. 2005. Toimittaja – tiedon etsijä ja vaikuttaja. Helsinki: WSOY.

Journalisti. 2012. Tehkää perässä. Viitattu 19.03.2013 <http://www.journalistiliitto.fi/journalisti/lehti/2012/18/artikkelit/tehkaa-perassa/>

Journalisti. 2013a. Uusi Alma-talo vaatii totuttelua. Julkaistu 07.02.2013.

Journalisti. 2013b. Jäämiä journalismista. Julkaistu 21.03.2013.

Julkisen sanan neuvosto. 2011. Journalistin ohjeet. Viitattu 30.01.2013 http://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/

Kasvinen, J. 2012. Tässä Yle uutiset Lounais-Suomesta, olkaa hyvä! : Alueellisten tv-uutisten katsojatytyväisyystutkimus. Opinnäytetyö. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 7.2.2013 https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51668/Kasvinen_Johanna.pdf?sequence=1

Ketola, R. (toim.) 2007. Toimiva toimisto. Tampere: Työterveyslaitos.

KMT. 2013. Tiedote vuoden 2012 lukijamääristä. Viitattu 14.03.2013 http://www.levikintarkastus.fi/mediatutkimus/KMT_lukijatiedote_maaliskuu_2013.pdf

Kuutti, H. 2006. Uusi mediasanasto. Jyväskylä: Atena.

Kylliäinen, M & Hongisto, V. 2007. RIL 242-1-2007, Rakennusten akustinen suunnittelu : akustiikan perusteet. Helsinki: Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry.

Laki Yleisradio Oy:stä. 2012. 10.8.2012/474. 7 §.

Lintula, A & Valkama, M. 2009. Nuoren toimittajan eloonjäämisopas. Jyväskylä: Ajatuskirjat

MTV3.fi. 2013. Kultainen Venla 2012: Heidät palkittiin. Viitattu 12.03.2013

http://www.mtv3.fi/ohjelmat.shtml/kotimaiset/kultainen_venla/uutiset/1694552/kultainen-venla-2012-heidat-palkittiin

Nenonen, S.; Hyrkkänen, U.; Rasila, H.; Hongisto, V.; Keränen, J.; Koskela, H. & Sandberg, E. 2012. Monitilatoimisto : ohjeita käyttöön ja suunnitteluun. TOTI – käyttäjälähtöiset toimitustilat -hanke. Viitattu 10.03.2013

http://www.ttl.fi/fi/tutkimus/hankkeet/toti/Documents/monitilatoimiston_suunnitteluohje_toti_03092012.pdf

Rakennustaito. 2012. Monitilatoimistot yleistyvät vauhdilla. Viitattu 15.03.2013

<http://www.rakennustieto.fi/lehdet/rakennustaito/index/lehti/684HAaMMV.html>

Rinkinen, J. 2004. Helsingin Sanomien verkkoliitteen ja kantalehden suhde : Toimittajien näkemyksiä ja kokemuksia. Pro gradu. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 07.03.2013

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8546/G0000592.pdf?sequence=1>

Ruohonen, M. 2002. Näkökulmia moniosaaajuuteen ja uudenaikaiseen toimitustyöhön. Opinnäytetyö. Turku: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 07.03.2013

http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Turku2002/Ruohonen02.pdf

Salminen, E. 1998. Oivaltava toimittaja : Toimitustyön uudet mallit ja vaatimukset. Helsinki: Aja-tus.

Taideteollinen korkeakoulu. 2007. Toteava havainnointi ja koe. Virtuaaliyliopisto. Viitattu 02.04.2013 <http://www2.uiah.fi/projects/metodi/062.htm>

Tukiainen, M. 2010. Luova tila – tulevaisuuden työpaikka. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Turun Sanomat. 2009. Turun Sanomat täyttää perjantaina 105 vuotta. Viitattu 14.03.2013

<http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/99804/Turun+Sanomat+tayttaa+perjantaina+105+vuotta>

Turun Sanomat. 2010a. Juoksijapojan käsikirja 2. Toinen painos. Koonnut Veijo Hyvönen.

Turun Sanomat. 2010b. Turun Sanomat rakentaa uuden monimediatoimituksen Artukaisiin. Viitattu 14.03.2013

<http://www.ts.fi/uutiset/talous/126498/Turun+Sanomat+rakentaa+uuden+monimediatoimituksen+Artukaisiin>

TS-Yhtymä Oy. 2013. Viitattu 14.03.2013 <http://www.ts.fi/ts-yhtyma/>

Vehkoo, J. 2013. Essee: Journalismin kysyntä on suurempaa kuin koskaan. Journalisti 28.02.2013, 15.

Yleisradio Oy. 2013a. Viitattu 12.03.2013 <http://yle.fi/yleisradio/julkinen-palvelu>

Yleisradio Oy. 2013b. Kanavat ja palvelut. Viitattu 12.03.2013 <http://yle.fi/yleisradio/kanavat-ja-palvelut>

Yleisradio Oy. 2013c. Viitattu 12.03.2013 <http://yle.fi/yleisradio/yle-kayttaa-rahansa-ohjelmiin-ja-palveluihin>

Yleisradio Oy. 2012. 80 vuotta luotettavaa uutisvälitystä. Viitattu 05.04.2013

http://yle.fi/uutiset/80_vuotta_luotettavaa_uutisvalitysta/6153097

Yleisradio Oy. 2011a. Vuosikertomus 2011. Viitattu 13.03.2013

<http://www.yle.fi/yleisradio/vuosikertomukset/vuosikertomus-2011/teknologia-kohti-teravapiirtoaikaa>

Yleisradio Oy. 2011b. Vuosikertomus 2011. Viitattu 13.03.2013
<http://yle.fi/yleisradio/vuosikertomukset/vuosikertomus-2011/ysten-vuosi-lyhyesti>

Ylen vuosi 2012. 2013. Yleisradio Oy.

Tutkimushaastattelut

Haarala, J. 2013. Yle Turku. Henkilökohtainen tiedonanto 20.02.2013.

Kilpinen, K. 2013. Yle strategiayksikkö. Henkilökohtainen tiedonanto 14.03.2013.

Luotohaara, S. 2013. Yle Turku. Henkilökohtainen tiedonanto 18.04.2013.

Nenonen, S. 2013. Aalto yliopisto. Henkilökohtainen tiedonanto 25.03.2013.

Rantala, T. 2013a. Yle Lapset ja nuoret. Henkilökohtainen tiedonanto 04.03.2013.

Rantala, T. 2013b. Yle Lapset ja nuoret. Henkilökohtainen tiedonanto 22.03.2013.

Rosvall, M. 2013. Yle Turku. Henkilökohtainen tiedonanto 20.02.2013.

Suominen, I. 2013. Yle Tohloppi Lapset ja nuoret. Henkilökohtainen tiedonanto 18.02.2013.

Tala, J. 2013. Turun Sanomat. Henkilökohtainen tiedonanto 05.02.2013.

Toivanen, T. 2013. Yle Pasila. Henkilökohtainen tiedonanto 01.02.2013.

Vähä-Koskela, J. 2013. Turun Sanomat. Henkilökohtainen tiedonanto 05.02.2013.

LIITE 1

Kyselyn kysymykset Yle Tohlopin Lasten
ja nuorten toimitukselle

1. Sukupuoli *

☐ Nainen

☐ Mies

2. Ikä *

Vastaajan ikä vuosina

☐ 18–25

☐ 26–35

☐ 36–45

☐ 46–59

☐ yli 60

3. Alan työkokemus *

Vastaus vuosina, miten kauan olet työskennellyt toimituksellisessa työssä

☐ 0-2

☐ 3-5

☐ 6-9

☐ yli 10

4. Toimistomallit, joissa olet työskennellyt toimittajana *

☐ Oma huone

☐ Huone jaettuna toisen henkilön kanssa

☐ Huone jaettuna 2-3 henkilön kanssa

☐ Pieni avotoimisto (<10 henkeä)

☐ Iso avotoimisto (yli 10 henkeä)

☐ Monitoimitila (ei lainkaan omaa työpistettä)

5. Mikä on kokemustesi perusteella ollut paras toimistomalli? Miksi?

6. Miten kauan olet työskennellyt toimittajana Yle Tohlopissa? *

Vastaus vuosina

- ☐ 0–2
- ☐ 3–5
- ☐ 6–9
- ☐ yli 10

7. Millaisissa tehtävissä työskentelet lastentoimituksessa? *

Monimediatoimittaja: työstää sisältöä vähintään kahteen välineeseen esim. verkko ja televisio

- ☐ Monimediatoimittajana
- ☐ Televisioimittajana
- ☐ Verkkotoimittajana
- ☐ Johtotehtävissä
- ☐ Jonain muuna toimittajana, millaisena?

8. Miten usein poistut töiden takia kokonaan Tohlopista? *

Esimerkiksi haastattelukeikoille, tiedotustilaisuuksiin tai tapaamisiin.

- ☐ Vähintään kerran päivässä
- ☐ Enintään kerran päivässä
- ☐ 2–3 kertaa työviikon aikana
- ☐ Noin kerran viikossa
- ☐ Harvemmin kuin kerran viikossa
- ☐ En tavallisesti poistu lainkaan

9. Miten usein siirryt töiden takia omasta toimituksesta muualle Tohloppiin? *

Esimerkiksi edittiin, studiolle.

- ☐ Monta kertaa työpäivän aikana
- ☐ Muutaman kerran työpäivän aikana
- ☐ Noin kerran työpäivässä
- ☐ 2–3 kertaa työviikon aikana
- ☐ Noin kerran viikossa

☐ Harvemmin kuin kerran viikossa

10. Miten lastentoimituksen nykyiset tilat soveltuvat työympäristökseksi? Miksi? *

☐ Pidän niitä hyvinä

☐ En osaa sanoa

☐ En pidä niistä

11. Teetkö etätöitä? Miten usein?

12. Millä mielin muutat omasta työhuoneesta uusiin tiloihin? *

☐ Hyvällä mielellä

☐ En tiedä

☐ Epäilevin mielin

13. Miksi?

14. Minkä luulet olevan työsi kannalta suurin haaste avotoimistomiljöössä? *

Valitse enintään kolme kohtaa.

☐ Melu

☐ Lämpötilan vaihtelu

☐ Vetoisuus

☐ Rauhattomuus

☐ Valaistus

☐ Keskittymisvaikeudet

☐ Tunne, että tekemisiäsi tarkkaillaan

☐ Tottuminen uusiin tiloihin

☐ Liian vähän yksityisyyttä

☐ Liian vähän tilaa

☐ Persoonaton työpiste

☐ Joku muu, mikä?

15. Minkä luulet olevan työsi kannalta avomallisen toimituksen vahvuus? *

Valitse enintään kolme kohtaa.

☐ Tasa-arvoisempi työyhteisö

- ☐ Työkaverit lähettyvillä
- ☐ Tiedon parempi kulku
- ☐ Enemmän yhteistyötä eri ohjelmien/projektien välillä
- ☐ Parempi tutustuminen työkavereihin
- ☐ Uudet toimitilat
- ☐ Joku muu, mikä?

16. Mahdollisuus kommentoida 14. ja 15. kysymyksen väittämiä

17. Olisitko valmis tekemään enemmän etätöitä? *

- ☐ Kyllä
- ☐ En tiedä
- ☐ En

18. Koetko, että olet tähän mennessä päässyt vaikuttamaan?

	Kyllä	Jonkin verran	En tiedä	Vähän	En
uusiin tiloihin muuttoon	☐	☐	☐	☐	☐
tulevan työympäristön teknisiin ratkaisuihin	☐	☐	☐	☐	☐
kaluste- ja tarvikehankintoihin	☐	☐	☐	☐	☐
tulevien työtilojen sijaintiin?	☐	☐	☐	☐	☐

19. Mikä on ehdotonta, jota kaipaavat tuleviin työtiloihin? Miksi? *

20. Jäikö jotain sanomatta? Ajatuksia ja kommentteja nykyisistä ja tulevista työtiloista.

LIITE 2

Kyselyn kysymykset Turun Sanomien toimitukselle.

1. Sukupuoli *

☐ Nainen

☐ Mies

2. Ikä *

Vastaajan ikä vuosina

☐ 18–25

☐ 26–35

☐ 36–45

☐ 46–59

☐ yli 60

3. Alan työkokemus *

Vastaus vuosina, miten kauan olet työskennellyt toimituksellisessa työssä

☐ 0-2

☐ 3-5

☐ 6-9

☐ yli 10

4. Toimistomallit, joissa olet työskennellyt toimittajana *

☐ Oma huone

☐ Huone jaettuna toisen henkilön kanssa

☐ Huone jaettuna 2-3 henkilön kanssa

☐ Pieni avotoimisto (<10 henkeä)

☐ Iso avotoimisto (yli 10 henkeä)

☐ Monitoimitila (ei lainkaan omaa työpistettä)

5. Mikä on kokemustesi perusteella ollut paras toimistomalli? Miksi?

6. Miten kauan olet työskennellyt toimittajana Turun Sanomilla? *

Vastaus vuosina

- ☐ 0–2
- ☐ 3–5
- ☐ 6–9
- ☐ yli 10

7. Millaisissa tehtävissä työskentelet Turun Sanomilla? *

-Lehti- ja verkkotoimittaja: tekee pääasiallisesti juttuja/uutisia lehteen, mutta työstää niistä usein versiot myös nettisivuille

-Monimediatoimittaja: työstää juttuja/uutisia vähintään kahteen välineeseen esim. lehti ja televisio

- ☐ Lehtitoimittajana
- ☐ Lehti- ja verkkotoimittajana
- ☐ Monimediatoimittajana
- ☐ Verkkotoimittajana
- ☐ Johtotehtävissä

8. Millä osastolla pääasiallisesti työskentelet?

9. Miten usein poistut töiden takia kokonaan toimituksesta? *

Esimerkiksi haastattelukeikoille, tiedotustilaisuuksiin tai tapaamisiin.

- ☐ Vähintään kerran päivässä
- ☐ Enintään kerran päivässä
- ☐ 2–3 kertaa työviikon aikana
- ☐ Noin kerran viikossa
- ☐ Harvemmin kuin kerran viikossa
- ☐ En tavallisesti poistu lainkaan

10. Miten Artukaisten toimitilat soveltuvat työympäristökseksi? Miksi? *

11. Oletko joutunut muuttamaan käyttäytymistäsi, jotta avotoimitus palvelisi koko työyhteisöä paremmin? *

12. Artukaisten avotoimitus tarjoaa *

	Samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Eri mieltä
tarpeeksi suuret työpisteet	☐	☐	☐	☐	☐
tarpeeksi ns. hiljaisia taukotiloja	☐	☐	☐	☐	☐
tarpeeksi puhelinkoppeja	☐	☐	☐	☐	☐
hyvän ruokailutilan	☐	☐	☐	☐	☐
tarpeeksi palaveritiloja	☐	☐	☐	☐	☐
visuaalisesti viehättävän työympäristön.	☐	☐	☐	☐	☐

13. Miksi?

Mahdollisuus kommentoida ja pohtia tarkemmin 12. kysymyksen väittämiä.

14. Artukaisten avotoimitus on mahdollistanut *

Vertaa nykyistä toimitusta Kauppiaskadun viimeisimpiin tiloihin.

	Samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Eri mieltä
enemmän yhteistyötä eri osastojen välillä	☐	☐	☐	☐	☐
toimivan keskuspyöhdän (uutisdeskin)	☐	☐	☐	☐	☐
tasa-arvoisemman työyhteisön	☐	☐	☐	☐	☐
tiedon nopeamman kulkemisen	☐	☐	☐	☐	☐

15. Mitä mieltä olet työpisteesi sijainnista? Miksi? ***16. Oletko työpisteelläsi ***

	Kyllä	Jonkin verran	En tiedä	En ole
huomannut lämpötilan vaihteluita (kuumaa tai kylmää)	☐	☐	☐	☐
huomannut vetoisuutta	☐	☐	☐	☐

kärsinyt melusta	☐	☐	☐	☐
kärsinyt huonosta valaistuksesta	☐	☐	☐	☐
tuntenut rauhattomuutta	☐	☐	☐	☐
tuntenut, että tekemisiäsi tarkkaillaan	☐	☐	☐	☐
tuntenut, ettet pysty keskittymään työhösi?	☐	☐	☐	☐

17. Mahdollisuus kommentoida 16. kysymyksen havaintoja

18. Jos olet tuntenut työpaikallasi melua, mistä äänihäiriöt johtuvat? Miten suojaudut niiltä?

19. Mistä soitat työpuhelut? *

- ☐ Omalta työpisteeltä
- ☐ Puhelinkopista
- ☐ Pitkät haastattelut puhelinkopista, lyhyet työpisteeltä
- ☐ Muualta, mistä?

20. Koetko, että pääsit vaikuttamaan *

	Kyllä	Jonkin verran	En tiedä	Väl
Artukaisiin muuttoon	☐	☐	☐	☐
avotoimituksen teknisiin ratkaisuihin	☐	☐	☐	☐
avotoimituksen rakentamiseen	☐	☐	☐	☐
kalustehankintoihin	☐	☐	☐	☐
tarvikehankintoihin (esim. kahvinkeitin, työvälineet)	☐	☐	☐	☐
oman työpisteesi sijaintiin	☐	☐	☐	☐
vierelläsi istuviin ihmisiin	☐	☐	☐	☐

21. Artukaisten toimitustilat ovat *

- ☐ paremmat kuin Kauppiaskadulla
- ☐ huonommat kuin Kauppiaskadulla
- ☐ muuten paremmat, mutta sijainti on huonompi
- ☐ muuten huonommat, mutta sijainti on parempi
- ☐ en osaa sanoa

22. Ajatuksia, kommentteja? Mitkä ovat työsi kannalta avotoimiston ominaisuudet?

LIITE 3

Kyselyn kysymykset Yle Turun toimitukselle

1. Sukupuoli *

- ☐ Nainen
- ☐ Mies

2. Ikä *

Vastaajan ikä vuosina

- ☐ 18–25
- ☐ 26–35
- ☐ 36–45
- ☐ 46–59
- ☐ yli 60

3. Alan työkokemus *

Vastaus vuosina, miten kauan olet työskennellyt toimituksellisessa työssä

- ☐ 0-2
- ☐ 3-5
- ☐ 6-9
- ☐ yli 10

4. Toimistomallit, joissa olet työskennellyt toimittajana *

- ☐ Oma huone
- ☐ Huone jaettuna toisen henkilön kanssa
- ☐ Huone jaettuna 2-3 henkilön kanssa
- ☐ Pieni avotoimisto (<10 henkeä)
- ☐ Iso avotoimisto (yli 10 henkeä)
- ☐ Monitoimitila (ei lainkaan omaa työpistettä)

5. Mikä on kokemustesi perusteella ollut paras toimistomalli? Miksi?

6. Miten kauan olet työskennellyt toimittajana Yle Turussa? *

Vastaus vuosina

- ☐ 0–2
- ☐ 3–5
- ☐ 6–9
- ☐ yli 10

7. Millaisissa tehtävissä työskentelet Yle Turussa? *

Monimediatoimittaja: työstää sisältöä vähintään kahteen välineeseen mm. verkko ja televisio

- ☐ Monimediatoimittajana
- ☐ Televisiotoimittajana
- ☐ Verkkotoimittajana
- ☐ Johtotehtävissä
- ☐ Radiotoimittajana

8. Miten usein poistut töiden takia toimituksesta? *

Esimerkiksi haastattelukeikoille, tiedotustilaisuuksiin tai tapaamisiin.

- ☐ Vähintään kerran päivässä
- ☐ Enintään kerran päivässä
- ☐ 2–3 kertaa työviikon aikana
- ☐ Noin kerran viikossa
- ☐ Harvemmin kuin kerran viikossa
- ☐ En tavallisesti poistu lainkaan

9. Miten Yle Turun toimitilat soveltuvat työympäristöksi? Miksi? ***10. Oletko joutunut muuttamaan käyttäytymistäsi, jotta avotoimitus palvelisi koko työyhteisöä paremmin? *****11. Yle Turun avotoimitus tarjoaa ***

	Samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Eri mieltä
tarpeeksi suuret työ-	☐	☐	☐	☐	☐

pisteet

tarpeeksi ns. hiljaisia taukotiloja	☐	☐	☐	☐	☐
tarpeeksi puhelinkop- peja	☐	☐	☐	☐	☐
hyvän ruokailutilan	☐	☐	☐	☐	☐
tarpeeksi palaveritilo- ja	☐	☐	☐	☐	☐
visuaalisesti viehättä- vän työympäristön.	☐	☐	☐	☐	☐

12. Nykyisellään avotoimitus mahdollistaa *

Voit verrata aiempaan tilanteeseen, jolloin käytössä oli vielä erilliset työhuoneet.

	Samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Eri mieltä
enemmän yhteistyötä eri osastojen välillä	☐	☐	☐	☐	☐
toimivan keskuspöy- dän (uutisdeskin)	☐	☐	☐	☐	☐
tasa-arvoisemman työyhteisön	☐	☐	☐	☐	☐
tiedon nopeamman kulkemisen	☐	☐	☐	☐	☐

13. Mitä mieltä olet työpisteesi sijainnista? Miksi? ***14. Oletko työpisteelläsi ***

	Kyllä	Jonkin verran	En tiedä	En ole
huomannut lämpötilan vaihteluita (kuumaa tai kylmää)	☐	☐	☐	☐
huomannut vetoisuutta	☐	☐	☐	☐
kärsinyt melusta	☐	☐	☐	☐
kärsinyt huonosta valaistuksesta	☐	☐	☐	☐
tuntenut rauhattomuutta	☐	☐	☐	☐
tuntenut, että tekemisiäsi tarkkaillaan	☐	☐	☐	☐
tuntenut, ettet pysty keskittymään työhösi?	☐	☐	☐	☐

15. Mahdollisuus kommentoida 14. kysymyksen havaintoja

16. Jos olet tuntenut työpaikallasi melua, mistä äänihäiriöt johtuvat? Miten suojautut niiltä?

17. Mistä soitat työpuhelut? *

- ☐ Omalta työpisteeltä
- ☐ Puhelinkopista
- ☐ Pitkät haastattelut puhelinkopista, lyhyet työpisteeltä

18. Kaipaako omaa työhuonetta? *

- ☐ Kyllä, en ole tottunut avotoimitukseen.
- ☐ Kyllä, avotoimitus ei sovellu työympäristökseni.
- ☐ En tiedä
- ☐ En välttämättä, olen tottunut avotoimitukseen.
- ☐ En, avotoimitus on järkevä ratkaisu työympäristökseni.

19. Koetko, että olet päässyt vaikuttamaan *

	Kyllä	Jonkin verran	En tiedä	Vähän	En
avotoimituksen teknisiin ratkaisuihin	☐	☐	☐	☐	☐
toimituksen tilojen muokkaamiseen	☐	☐	☐	☐	☐
oman työpisteesi sijaintiin	☐	☐	☐	☐	☐
vierelläsi istuviin ihmisiin	☐	☐	☐	☐	☐

20. Ajatuksia, kommentteja? Mitkä ovat työsi kannalta avotoimiston vahvuudet, mitkä heikkoudet?

LIITE 4

Teemahaastattelun kysymykset monimediatoimittajalle.

1. Kuka olet?
2. Työhistoria, työhistoria nykyisessä työpaikassa
3. Mikä on työnkuvasi, oliko tänään tavallinen työpäivä?
4. Millainen olet työntekijänä?
5. Kuvaile ja kerro työympäristöstäsi.
6. Mitä mieltä olet nykyisestä työympäristöstäsi? Mitä hyvää? Mitä huonoa?
7. Miten soveltuu/miten luulet soveltuvan avomallisen toimiston monimediatoimittajan työympäristöksi?
8. Oletko huomannut nykyisessä työympäristössäsi:
 - a) lämpötilan vaihteluita: kuumaa? kylmää?
 - b) vetoisuutta
 - c) melua, jos miten suojaudut siltä?
 - d) tuntenut rauhattomuutta?
 - e) tuntenut, että tekemisiäsi tarkkaillaan?
 - f) tutustunut paremmin työkavereihisi?
 - g) tuntenut, että työkavereita on helpompi lähestyä?
 - h) tuntenut, ettet kykene työympäristön takia kunnolla keskittymään?
9. Käyttäydytkö jollain tietyllä tavalla, jotta työympäristö toimisi koko työyhteisön kannalta paremmin? Miten?
10. Millä tavoin nykyinen työympäristösi eroaa tai tulee eroamaan aiemmasta?
11. Missä vietät tauot?
12. Mitä mieltä olet toimituksen visuaalisesta ilmeestä?
13. Mitä kaipaisit työympäristöösi?
14. Oletko päässyt vaikuttamaan oman työympäristösi teknisiin ratkaisuihin tai rakentamiseen?

LIITE 5

Teemahaastattelun kysymykset organisaation edustajalle.

- 1) Millaisesta toimituksesta on kyse? Milloin perustettu?
- 2) Montako työntekijää ja millaisissa tehtävissä työskentelevät?
- 3) Milloin uudet toimitilat valmistuvat/valmistuivat?
- 4) Miksi päädyttiin/on päädytty tällaiseen toimitusratkaisuun? Miksi juuri monitoimisto?
- 5) Millä mielin muutto otetaan/otettiin vastaan?
- 6) Toimituksenne kannalta, mitä hyviä puolia avomallisessa toimistossa on? Entä haasteita?
- 7) Pääsevätkö/pääsivätkö toimittajat vaikuttamaan tulevaan työympäristöönsä? Miten?
- 8) Miten työympäristössä tullaan huomioimaan/on huomioitu toimittajien työnkuva? Entä miten tullaan huomioimaan/on huomioitu
 - a) melu?
 - b) lämpötila?
 - c) ilmanvaihto?
 - d) rauhattomuus?
 - e) yksityisyyden kaipuu?
 - f) visuaalinen viihtyvyys?

LIITE 6

Kirjallisuuskatsaus

TOIMITTAJA IDEOI, TAUSTOITTA JA RAKENTAA

Toimittajan työn tulos, valmis juttu, on vain pieni jäävuoren huippu suuressa vuorella. 1500 merkin sanomalehti uutiseen on voinut kulu kokonainen työpäivä ja kolmen minuutin televisioinserttiin kokonainen työviikko. Toimittajan työ on moninaista ja riippuvainen julkaisualustasta. Kirjallisuuskatsauksessa hahmotetaan käytännön työnkuvaa, joka on ominaista kaikkien toimittajien työskentelyssä, oli kyseessä sitten ammattilehti-, radio-, uutis- tai vaikka verkkotoimittaja. Valitulla kirjallisuudella pohditaan myös toimitustyön muutoksia 1990-luvulta 2010-luvulle.

Toimittajan työn lopputuote voi olla esimerkiksi uutinen, radiojuonto, artikkeli tai televisiodebatti. Niiden esitysalustaa kutsutaan mediaksi. Toimittajan työnjälki näkyy lehdissä, internetissä, mobiilisovelluksissa, televisiossa ja radiossa. Toimittajalla tarkoitetaan ammattia, jolle tyypillistä on tehdä viestinnällistä jalostustyötä erilaisiin joukkoviestimiin (Kuutti 2006, 232). Työskentelyn etiikkaa säätelevät Suomen Journalistiliiton kokoamat, Julkisen sanan neuvoston valvomat, journalistin ohjeet (JSN 2011). Journalismin ihanteellisia arvoja ovat julkinen palvelu, objektiivisuus, autonomisuus, ajankohtaisuus ja eettisyys (Helle 2009, 97). Arvoja voi soveltaa mihin tahansa toimittajan työskentelyyn.

Klassisimmillaan toimittajan työnkuva voidaan jakaa kolmeen: jutun ideointiin, tiedonhankintaan ja jutun tekemiseen. Toimittaja-sanan merkitys voidaan nähdä olevan toimittaa eli koota jutut yhtenäiseksi kokonaisuudeksi joko sähköiseen viestimeen tai lehden eri sivuille. (Huovila 2005, 41.) Vuonna 2013 on tyypillistä, että klassisen toimittajan työnkuvaan saattaa kuulua myös kuvaajan ja leikkaa-

jan tehtäviä sekä organisaation verkkosivujen ja sosiaalisen median päivitystä, oman blogin kirjoittamista ja kuluttajien kommentteihin vastaamista.

Palavereissa punnitaan ideat

Juttu ja sen tiedonhankinta lähtevät ideoinnista (Huovila 2005, 42). Juttuideoiden kehittämistä odotetaan monesti toimittajalta itseltään. Juttuideoita tulee hahmottaa ympäröivästä maailmasta ja ilmiöistä sekä kerätä vinkkejä ja puheenaiheita muista tiedotusvälineistä. Toimituksissa konkreettinen tapa pyöritellä juttuideoita ovat erilaiset palaverit toimitusväen, esimerkiksi esimiehen ja työtovereiden, kanssa (Kuutti 2006, 234). Toimittajan on kyettävä valitsemaan jutunsa sisällöksi sellaisia oleellisia ja merkittäviä asioita, jotka ovat tärkeitä vastaanottajan kannalta (Huovila 2005, 42).

Palaverien ideoinnin tarkoitus on löytää mediatuotteelle uusi näkökulma, joka kaikkein todennäköisimmin kiinnostaa vastaanottajaa. Erityisesti kaupalliselle medialle kuluttajaa kiinnostava sisältö on tae maksavasta yleisöstä. Myös julkisen palvelun ohjelmatuotannon (Yleisradion) on määrä tarjota monipuolisesti tietoa, erilaisia mielipiteitä ja luoda keskusteluja, mutta toisaalta tarjota virikkeellistä viihdettä (Laki Yleisradio Oy:stä 2012). Vaikka jutun aihe itsessään ei olisi uusi, kuten vuosittain toistuvat juhlapäivät, toimittajan tehtävä on löytää aiheeseen aina uusi lähestymistapa. (Huovila 2005, 42,65–69.)

Päivittäislehti Turun Sanomien uutistoimitus kokoontuu jokaisen työpäivän aluksi aamupalaveriin, jossa uutispäällikkö määrää toimittajille juttuaiheet. Vastavasti viikkolehdistä viikon työrupeama aloitetaan maanantaina toimituspalaverilla (Salminen 1998, 157). Palavereissa käydään läpi päivän uutistarjontaa.

Kokouksissa jaetaan kullekin työtehtävä ja määritellään esimerkiksi lehtitoimittajille sivutilaa ja televisiotoimittajille lähetysaika (Kuutti 2006, 234). Sähköisissä välineissä tehdään usein ohjelmaehdotuksia, jotka suunnittelun ja tiedonhankinnan jälkeen täydennetään käsikirjoitukseksi. Käsikirjoituksen avulla toteute-

taan ohjelman sisältö, suunnitellaan eri jaksojen aloitus- ja lopetuskuvien sekä ydinkohtien toimivuus ja kuvakoot. Lisäksi sen avulla varmistetaan, että ohjelman rytmi on monipuolinen ja kiinnostava. (Huovila 2005, 76–77.)

Palaverit ja kokoukset ovat sysäys mediatuotteen syntymiseen. Toimittaja Johanna Korhonen (Salminen 1998, 197) kuvailee erilaisten ideointi- ja suunnittelupalavereiden olevan oleellinen osa toimittajan työtä. Päämäärä on, että ideoita tulee mahdollisimman paljon, sillä ne saattavat synnyttää uuden, toteuttamiskelpoisen idean. Toteuttamiskelpoiset ideat kaipaavat tarkentamista ja kehittämistä. Jotta koko lopputuote saadaan toimivasti ja ajoissa valmiiksi, välipurkukokoukset on keino tiedottaa muita jutun tilanteesta ja etenemisestä. (Huovila 2005, 70.)

Taustoitus on oleellinen osa onnistumista

Palaverit ovat hyvä väylä näkökulmaan etsintään. Suunnittelupalaverin jälkeen toimittaja syventyy aiheeseen tarkemmin. Hän tutkii, mitä aiheesta on tehty jo aiemmin. Aiheen kartoitus on tuotteen työstön ensimmäinen vaihe. Tapani Huovilan (2005, 63) mukaan uutiskilpailussa pärjäävät ne välineet, jotka pystyvät tehokkaaseen uutishankintaan sekä hankitun tiedon monipuoliseen ja ymmärrettävään taustoittamiseen. Mitä tarkemmin toimittaja suunnittelee juttunsa etukäteen, sitä helpompi on ruveta hankkimaan tarvittavia tietoja.

Juttua varten tietoa voidaan kerätä esimerkiksi sähköpostitse ja lukemalla (Salminen 1998, 197). Merkittävimpiä apuja toimittajan työhön ja tiedonhakuun on puhelin. Matkapuhelin on avain suoraan kontaktiin haastateltavan kanssa. Handsfree mahdollistaa muistiinpanojen tekemisen samalla, kun tietoa kerätään puhelimitse. (Lintula & Valkama 2009, 137.)

Internet tarjoaa sekä paikallista että maailmanlaajuista tietoa. Toimittajalle merkittäviä sivuja taustatiedoksi voivat olla esimerkiksi julkishallinnon, puolueiden sekä talous- ja kulttuurielämän nettisivustot. (Huovila 2005, 89.) Työpaikan tie-

tokannoista sekä omista leikekirjoista, muistiinpanoista ja havainnoista kannattaa tutkia, mitä aiheesta on tehty jo aiemmin.

Oleellinen osa taustoittamista on miettiä, ketkä ovat parhaat mahdolliset haastateltavat ja muut lähteet juttua varten. Nopein tapa saada haastateltava kiinni on puhelin. Puhelimen avulla pystyy helposti ja tarkasti kertomaan, mitä haastateltavalta halutaan. Mikäli haastattelu ei jää puhelutasolle, on puhelimessa kätevää myös sopia haastattelupaikka ja -aika sähköpostiviestittelyn sijaan. Ennen haastattelua toimittajan kannattaa jatkaa vielä taustatutkimusta, sillä ”mitä enemmän tiedät aiheesta etukäteen, sitä tuottavampi haastattelustasi tulee.” (Valkama & Lintula 2009, 188–189.)

Toimituksesta poistutaan erilaisiin tapaamisiin

Toimittajan työhön kuuluvat erilaiset tapaamiset, matkat, tiedotustilaisuudet, haastattelu- ja kuvauskeikat. Haastattelu on keskeisin tiedonhankintatapa, koska sen avulla saadaan ajantasaista tietoa suoraan asianomaiselta. Haastattelu voidaan tehdä henkilökohtaisesti, mutta myös puhelimitse tai esimerkiksi sähköpostitse. (Huovila 2005, 79.) Kalenteri auttaa hahmottamaan ja muistamaan työviikkoja (Lintula; Valkama 2009, 136).

Lehden uutistoimittaja kykenee tekemään haastattelun puhelimitse, kun taas jo välineen luonteen takia televisio- ja radiotoimittajan sekä moneen eri välineeseen juttuja työstävän monimediatoimittajan on pakko noutaa video- ja audio-materiaali paikan päältä. Myös esimerkiksi luovempia reportaaseja, aikakauslehtiartikkeleita ja dokumentteja tekeville toimittajille ihmisten (kenties haastateltavien) kohtaaminen on välttämätöntä. Kasvokkain tapahtuva kommunikointi auttaa tiedonsaannissa, kun toimittaja kykenee huomaamaan, ja näin ollen reagoimaan, myös haastateltavan ilmeisiin ja eleisiin. (Huovila 2005, 77.) Haastattelupaikaksi valitaan mahdollisuuksien mukaan rauhallinen paikka, joka on tuttu haastateltavalle. Haastateltava antaa itsestään enemmän, kun hän on tutussa ja turvallisessa ympäristössä. (Lintula & Valkama 2009, 189.)

Helsingin Sanomien toimittaja Unto Hämäläinen (Lintula & Valkama 2009, 215) lähtee haastattelutapaamiseen valmiin kysymysrungon, muun aiheeseen liittyvän materiaalin, nauhurin ja muistiinpanovälineiden kanssa. Lehtitoimittajan ja taustahaastatteluja tekevän toimittajan on virheiden ja tarkistamisen vuoksi suotavaa nauhoittaa haastattelu talteen. Vaikka haastattelu menisi nauhalle, haastattelun muistiinpanot kannattaa varmuuden vuoksi kirjata myös lehtiöön. Mikäli tekniikka pettäisi, haastattelua ei tarvitsisi tehdä kokonaan uudestaan. Toimittaja saattaa tarvita lehtiötä myös puhelinnumeroiden, lukujen ja osoitteiden kirjoittamiseen. (emt., 135.)

Tiedotustilaisuudet ovat tarkasti organisoituja, monelle toimittajalle tarkoitettuja haastattelutilaisuuksia. Tiedotustilaisuudet kuuluvat erityisesti uutistoimittajien työnkuvaan ja ovat yksi syy, minkä takia toimittajat poistuvat toimituksesta. Tiedotustilaisuuden järjestää jokin yhteisö, joka haluaa antaa tietoa tasapuolisesti kaikille tiedotusvälineille yhtä aikaa. (Huovila 2005, 86–87.) Kutsu tiedotustilaisuuteen lähetetään yleensä toimituksen sähköpostiin. Sähköposti sisältää tiedotteen, jossa referoidaan itse tilaisuuden sisältöä. Toimitus voi punnita tiedotteen perusteella, osallistuuko se tiedotustilaisuuteen vai tarjoaako sähköposti jo itsessään riittävästi informaatiota.

Vaikka toimittaja tekisikin pääosin haastattelut kasvotusten, sähköpostit ja puhelinsoitot vievät suhteellisen ison siivun toimittajan työpäivästä. Saksalaisen Berliner Morgenpostin Korkeakoulu & tiede -osaston johtava toimittaja Barbara Winkler (Salminen 1998, 132) kuvailee saavansa päivittäin noin 50 puhelinsoittoa. Soitot tulevat esimerkiksi haastateltavilta, palautteenantajilta, yhteistyökumppaneilta ja työkavereilta.

Työn näkyvä osa on valmis juttu

Suomen Kuvalehden toimittaja Jari Lindholm painottaa (Lintula & Valkama 2009, 182), että juttu itsessään on vain pieni raapaisu toimittajan työn prosesseja.

Ilman hyvää aineistoa – haastatteluja, tutkimustuloksia, omia havaintoja – ei ole mitään. Huonosta materiaalista ei synny hyvää juttua kirjallisella tyylyllä, ainostaan hyvin kirjoitettu huono juttu (Lintula & Valkama 2009, 182.)

Riittävän ideoinnin, taustatyön ja tiedonhankinnan jälkeen toimittaja muotoilee lopputuotteensa. Toimittajan tekemän jutun tehtävänä on välittää tietoa, esitellä jokin aihe, henkilö tai ilmiö sekä nostattaa keskustelua. Juttumuodot on määriteltä tarkasti esimerkiksi objektiivisiin, subjektiivisiin ja niiden välimuotoa käsittäviin juttuihin. Toimittaja työstää tuotteensa juttumuodon (kuten uutinen, kolumni, sähke, reportaasi) määrittelemien raamien sisällä. (Huovila 2005, 124.)

Jutuntekoprosessin vaativin vaihe on järjestää ajatukset eli hahmottaa haastatteluista saadun aineiston mielenkiintoisimmat ja oleelliset asiat (Lintula & Valkama 2009, 203). Prosessi lähtee haastatteluiden eli muistiinpanojen purkamisella. Televisiotoimittaja valitsee kiinnostavimmat kommentit ja rakentaa kuvakäsikirjoituksen, uutistoimittaja etenee mitä missä milloin -logiikan mukaisesti. Yhteistä jutuille on ajatus kärjestä ja otsikosta: niiden tulee pitää sisällään jutun pääasiat ja ”myydä” juttu niin, että kuluttaja kiinnostuu siitä (Huovila 2005, 137).

Toimittajan tulee huomioida toimitetun jutun muoto eli raamit ja pelisäännöt, mutta myös huomioida julkaisualusta sekä välineen tyyli. Helsingin Sanomilta odotetaan erityylisiä uutisia kuin Seitsemän päivää -lehdeltä. (Huovila 2005, 145.) Julkaisun kohderyhmä tulee olla toimittajalla kirkkaana mielessä (Lintula & Valkama 2009, 206), jotta juttu vastaisi sen käyttötarkoitusta eli palvelisi kuluttajaansa.

Televisiodokumentin ja aikakauslehden artikkelin aihe voi olla sama, mutta jo välineellisistä syistä ne on rakennettava eri tavalla. Televisiotoimittaja tekee käsikirjoituksen, jonka pohjalta valitaan haastattelukohdat, kuvituskuva, spiikit ja luodaan mahdollinen grafiikka. Televisiotoimittaja työskentelee usein yhteis-

työssä kuvaajan ja leikkaajan kanssa. Aikakausilehden toimittaja kirjoittaa ja jäsentelee artikkelin haastattelujen ja muun hankkimansa tiedon pohjalta. Artikkelitoimittaja tekee yhteistyötä valokuvaajan kanssa. Toimittaja saattaa myös itse kuvata ja leikata, taittaa ja siirtää tuotoksensa verkkoon.

Uutistoimittaja voi joutua tekemään jutun kansallisesta tai kansainvälisestä tietotoimistosta saadun uutisen pohjalta. Uutista voidaan käyttää sellaisenaan, lyhentää tai täydennetään. Mikäli juttua ei täydennetä (paikallisteta tai haeta lisähaastatteluita), toimittajan ei tarvitse suorittaa ideointia eikä tiedonetsintää. Hyvän tavan mukaista on kuitenkin tarkastaa varmuudeksi tietotoimistojenkin uutisten taustat. (Huovinen 2005, 90–92.) Uutisjulkaisujen verkkotoimittajat ovat kiireisen työnkuvansa vuoksi jopa riippuvaisia uutistoimistojen teksteistä (Helle 2010, 164).

Kun toimittaja on rakentanut valmiin jutun, hän tarkistaa sen. Suotavaa on kerata faktat, punnita tuotteen sisällön tasapuolisuus sekä kirjoitus- tai puhetyyli. Toimittajan työpanoksen jälkeen juttu päätyy käsiteltäväksi esimerkiksi esimiehelle tai toimitussihteerille riippuen organisaation käytänteistä. (Valkama & Lintula 2009, 205–209.) Toimittaja saattaa luetuttaa juttua jo raakileena useampaan kertaan käsittelijälle. Käsittelijän kommenttien ja korjausehdotusten pohjalta juttu saadaan rakennettua julkaisun vaatimaan suuntaan. (Helle 2010, 170.) Pienissä paikallislehdissä toimittajan juttu saatetaan julkaista ilman minkäänlaista editointia, ja kiireinen nettiiutinen julkaista verkkosivulla, minkä jälkeen juttua vasta aletaan muokata.

Toimittajuuteen sekoittunut muita media-alan työnkuvia

Vaikka toimittajan työprosessit ja juttujen sisällön rakennus näyttävät noudattavan edelleen perinteisiä, jo varhaisesta printtitoimittamisesta tuttuja, malleja, journalistiikan tutkija Merja Helle (2010, 27) mainitsee toimitusten työn muuttuneen internetin myötä kilpailutetummaksi. Koska mediakilpailu kuluttajien ajasta on kovaa, mediayritykset on pakotettu kiinnittämään huomiota toiminnan kus-

tannusten realisointiin. Kilpailua on lisännyt yleisön fragmentoituminen eli yleisö valitsee itse käyttämänsä mediasisällön kiinnostuksensa mukaan (Kuutti 2005, 43). Sanomalehtien levikit ja ilmoitustuottojen ovat laskeneet. (Helle 2010, 27.)

Kilpailu on johtanut mediayrityksissä palkkakustannusten minimointiin eli toimittajien irtisanomisiin. Pienentynyt tekijäjoukko on johtanut mediatalojen sisältöjen samankaltaistumiseen, juttujen ja juttuaiheiden kierrättämiseen (erityisesti verkossa). Jotta sisältö saadaan voimakkaammin kiinnostamaan kuluttajia, tabloidisaatio, journalismin viihteellistyminen on lisääntynyt. (Helle 2010, 27; Salminen 1998, 17.) Toisaalta viihteellisuuden vastapainoksi on syntynyt syvällisempi journalismi. Media-alan trendejä ovat kasvavassa määrin kilpailu, nopeus ja tehokkuus, mikä heijastuu suoraan toimittajan työnkuvaan. (Helle 2010, 27.) Oman hektisyytensä antaa tekniikan tuoma nopeus. Journalismi ei ole sidottu aikaan eikä paikkaan kuten aiemmin. (Salminen 1998, 14.) Jutun voi kirjoittaa ja julkaista vaikka matkapuhelimella.

Salminen (1998, 121) ja Huovila (2005, 77–79) puhuvat teoksissaan tekniikan noususta ja monimediallisuudesta (tulevaisuuden) ilmiönä. Hellen (2010) tutkimuksessa monikanavallisuus on todellisuutta, joka näkyy toimittajan työssä. Toimittaja tekee yhteistyötä muiden toimituksessa työskentelevien media-alan ammattilaisten kanssa, mikä vaatii monenlaisten tuotantoprosessien ymmärtämistä. Myös toimittaja itse saattaa tehdä juttuja samana päivänä useampaan välineeseen, kuten nettiin, televisioon ja radioon. Joidenkin toimittajien työnkuvaan kuuluu käytännössä myös leikkaajan ja kuvaajan työ. (Helle 2010, 27, 163.) Lisääntynyt yhteistyö vaatii eri media-ammattilaisten vuoropuhelun lisääntymistä. Toimittajien työhuoneiden seinien kaataminen avotoimitustiloiksi on katsottu auttavan tiedon kulkua.

Toimittaja saattaa esimerkiksi pitää blogia, päivittää toimituksen sosiaalista mediaa sekä vastata lukijoiden kommentteihin sähköpostitse ja netissä (Helle 2010, 166). Tekniikan tuomat uudet elementit ovat tulleet rytinällä vuosikymmenessä. Salminen (1998, 14) kuvailee toimittajan ja lukijan vuorovaikutuksen

kasvaneen. Tänä päivänä toimittaja antaa itselleen nimen, mutta myös kuvansa juttujen yhteydessä. Toimittaja saattaa julkaista juttuja ja vastata edustamansa organisaation Facebook-kommentteihin nimellään.

Ei välttämättä yhtäläisiä päivittäin toistuvaa työnkuvaa

Vaikka voidaan väittää, että pääosin toistuvat toimittajan työelementit ideointi, taustoitus ja jutun teko, toistuvat eri alojen toimittajien kesken, mitään yhtä tietynlaista päivärytmiä, toimittajilla ei ole. Varsinkin uutistoimittajien päivät muokautuvat sen mukaan, millainen uutispäivä on, eli miten paljon reagoinnin arvoisia uutisaiheita on tarjolla. Luovempien toimittajien työnkuvat muuttuvat meneillään olevan projektin mukaisesti. Ilta-Sanomien päätoimittajana ollut Vesa-Pekka Koljonen (Salminen 1998, 192) kiteyttää:

Päivät raamittuvat toisaalta tiukan minuuttiaikataulun, toisaalta hallitun kaaoksen balanssissa. Jatkuvat keskeytykset, poikkeukset ja yllätystilanteet muotoilevat työpäivistä poikkeuksetta tyystin erilaisia kuin ennalta oli ajatellut. Se on samalla kirous ja suola.

Erityisen vaihtelevia päiviä saattaa olla freelancerina työskentelevillä toimittajilla. Saksalainen tutkiva journalisti Günter Wallraff (Salminen 1998, 121) kertoo työtahdin muuttuvan monen viikon unettomista työputkista vaihtuvan rauhallisiin kausiin. Juttujen deadline luonnollisesti vauhdittaa luomisprosessia.

Kirjallisuudesta huomaa selvästi toimittajan työn kehityssuunnat. Vaikka Salmisen 1990-luvulla tehdyssä tutkimuksessa väläytellään tekniikan nousua, toimittajan työtä lähestytään erityisesti printtijournalismin näkökulmasta. Toimittajan työ kuvataan kunniakkaaksi elämäntavaksi, joka vaatii älliä, aikaa ja päätä, mutta palkitsee. Merja Hellen (2010) tutkimuksessa toimittajakuva on ankeampi kilpailun, yhdenmukaistumisen ja irtisanomisten myötä. Salmisen teoksessa (1998) toimittajalla vielä mahdollisuus keskittyä yhteen työnkuvaan, kun Hellen teoksessa (2010) toimittajan työnkuva on laajentunut myös muiden mediaammattilaisten reviirille.